

Uitgave van de Historische Kring Gent, 21^e jaargang (2014) nummer 1

Ganita mare

ISSN: 1878-7908

Colofon: op voorlaatste pagina

*Deze mare is bestemd voor:
zie adres envelop*

historische kring

•villa gannite marca•
ganite•villa gannitae marca in
pago batawa•villa ganneta•ganeta•
villa gannita hubam I•gannitta villa
ecclesia•ganita villa curtis•g
annida locus vel villa•ga
nida•gant•ganit villa
curia•gente•ge
nt•gennit•g
enth in auer
betuwe•gh
ent•gannit
ense oppidi
um•ghend•
ghendt•ghe
ntt•gaent•
gaendt•ge
nd•gendt•

gente

Ganita mare

Inhoud 2014-1

- 2 Allerlei
- 3-4 Programma seizoen 2014
- 5-7 Schutterskoning en -koningin 2013/14
- 8-9 Umstebjud, Naks, Overleden en Welkom nieuwe leden
- 10 Er is een fietsenmaker bijgekomen
- 11-15 Hoe landelijk was Gendt in 1932
- 16-17 Verslag lezing Riviervisserij
- 18--25 Een halve eeuw veranderingen in Gendt
- 26 Dialectwoorden
- 27-34 Herbergen, bierhuizen, bars en cafés
- 35 Aanwinsten, De enttak, Colofon

Een omslag in kleur?

Door de verhuizing van huisdrukker Datadruk is deze in staat de Ganita mare goedkoper te drukken, zelfs met een gekleurde omslag. Dat komt ons bijzonder van pas in deze tijd dat we moeten besparen waar we kunnen en we toch kwaliteit willen leveren.

De meisjes op de foto in de vorige Ganita mare zijn bekend. Het zijn: van links naar rechts voor:

Ina Koenders, Fien Roelofs, An Hendriks, Tonnie Venselaar en Dinie Rensen.

2e rij: Toos Peren, Nellie Buurman, Els v. Gellecom en Zr. Allegonda

Van links naar rechts achter: Bets Peters, Grada Niënhaus, Anneke Opgenoort, Fien Witjes,

Leentje Burgers en Tootje Schouten.

Huisvestingsperikelen

Inmiddels hebben wij een makelaar bij Villa Ganita op bezoek gehad om het pand te taxeren. Enkele weken daarna is hij met een kijker gekomen. Wij oriënteren ons intussen op andere accommodaties, maar die zijn niet ideaal. Wij houden u op de hoogte.

Rabobank Clubkas Campagne

De inmiddels welbekende Rabobank Clubkas Campagne gaat in het voorjaar weer van start. Als u lid bent van de Rabobank Oost Betuwe mag u in de stemperiode van 17 t/m 31 maart 2014 enkele stemmen op uw favoriete vereniging of club uitbrengen. U krijgt daarvoor t.z.t. een brief met uw persoonlijke code. Hoe meer stemmen, hoe meer geld de Rabobank aan de betreffende vereniging doneert. Wij hopen dat u net als vorige jaren ook weer aan onze kring denkt. Alleen wie voor 1 maart 2014 als lid Rabobank is geregistreerd, mag meestemmen. Dat lidmaatschap is gratis. Als u hulp wilt bij het stemmen, kom dan gerust op maandagavond of op woensdagmorgen in de stemperiode naar Villa Ganita, Nijmeegsestraat 19 in Gendt. Wel graag de stembrief die u van de bank ontvangt, meebrengen.

Wij zorgen dan voor de koffie of thee.

Klusteam

Na onze oproep hebben zich enkele vrijwilligers gemeld als aanvulling van het klusteam voor de opknap van het locomotiefje. In het voorjaar gaan ze aan de slag.

Koningspaar 2013/2014

Sjaak en Ans Janssen -Ederveen

Sjaak Janssen werd op 8 juli 1956 te Gendt als oudste zoon van Gert en Dora Janssen geboren en groeide op aan de Olyhorststraat in Gendt. Samen met zijn zussen Ans, Wilma en Dorie en broer Gerrie had hij een geweldige jeugd.. Na de kleuterschool kwam hij op de lagere school bij juffrouw Rensen in de eerste klas te zitten om na zes jaar in de zesde klas bij meneer Van den Bergh de lagere school te verlaten. Hij volgde een opleiding tot constructie-bankwerker aan de LTS te Huissen. Samen met zijn vader Gert heeft Sjaak vele jaren in de constructiebouw gewerkt bij onze oosterburen in Duitsland.

Ans Ederveen is de dochter van Wilhelmus Ederveen

en Johanna Leijser uit Haalderen, geboren op 23 november 1956. Zij is de jongste uit een gezin van acht kinderen. Na de lagere school in Haalderen bezocht zij de huishoudschool die zij succesvol afsloot met een diploma INAS. Daarna heeft zij de opleiding tot bejaardenverzorgster gedaan en is gaan werken bij de Overmars Stichting te Winssen. Na verloop van tijd heeft zij haar activiteiten verlegd naar St Jozef in Gendt. Thans is zij werkzaam bij de thuiszorg STMG.

De Gendtse kermis stond bij de familie Janssen altijd al nummer 1. Het hele jaar werd er door pa en ma alles voor opzij gezet om die dagen toch maar niet te missen. Het is Sjaak dus met de paplepel ingegoten. Toen hij niet meer met zijn ouders naar de kermis ging, ging hij met zijn vriendengroep met toeters en bellen, veren en hoeden naar de Schutterstent. In 1971 leerde Ans en Sjaak elkaar kennen. Vele momenten hebben zij in hun verkeringstijd doorgebracht in bar dancing De Kajuit in Haalderen. In 1977 zijn ze getrouwd en gaan wonen aan de Woerdsestraat 21 te Gendt. In 1981 werd het jonge gezin verblijd

Sjaak met zijn vader.

met de geboorte van hun dochter Joyce. In 1985 volgde de verhuizing naar de Langakker waar dat jaar Dennis werd geboren.

In 1986 kwam bij de vriendengroep het idee om een gooi te doen naar het Koningschap gedurende de Gendtse kermis. Samen met Ben Janssen, ook genaamd Ben de Looye van het Wapen van Gendt of Arendsoog gingen ze op de zaterdagmiddag van de Gendtse kermis onder mast. Na een eerlijke strijd gelukte het Sjaak om met zijn laatste schot de titel van Schutterskoning 1986 te bemachtigen.

Het was een geweldige ervaring om samen met Ans en de twee jonge kinderen op maandag in de koets vanaf het Wapen van Gendt de intocht mee te maken. Ook de kermis was voor hen als jong stel in een woord geweldig.

In 2011 was het 25 jaar geleden dat Sjaak en Ans het Koningspaar waren geweest en aanleiding om weer mee te dingen, vooral omdat van hun 3 kinderen er 2 de intocht in 1986 hadden meege maakt in de koets. De jongste, Roy, had dit altijd als een gemis ervaren en zijn grote wens was wel om nog een keer bij pa en ma op maandagmorgen tijdens de Gendtse kermis in de koets te zitten. De teleurstelling bij Roy was dan ook groot toen in 2011 niet Sjaak, maar oom Gerrie het laatste deel van de vogel naar beneden haalde. Roy vermande zich echter zeer snel en samen met de familie hebben ze met oom Gerrie en tante Noor feest gevierd. Ook het jaar daarop lukte het niet, want toen was Wilbert Venselaar de beste schutter. Het oude gezegde: driemaal is scheepsrecht, werd dit jaar gestand gedaan. Met het schot van Sjaak kwamen de laatste delen van de vogel naar beneden. EINDELIJK weer Koning; feest op de Langakker en Roy op maandagmorgen tijdens de intocht in de koets. Het is voor Sjaak, Ans hun kinderen en kleinkinderen, alsmede voor hun vriendengroep weer een geweldig feest geweest, waar met veel plezier op terug kan worden gezien.

Willem Rasing

ingaan op de effecten van het Reformatieproces zoals mensen dat toentertijd ervoeren in onze regio, met herkenbare informatie vanuit de wereld van hier en nu om ons heen. Voor deze lezing gaan we naar een passende omgeving, zie hier vorige pagina

Excursie naar het Dominicanenklooster en Mea Vota in Huissen

Zondag 25 mei 2014, 14.00 uur.

Verzamelen bij Villa Ganita voor carpooling om 13.45 uur.

Dominicanenklooster: Stadsdam 1, 6851 AH Huissen

Mea Vota: Boskoops Glorie 33, 6851 VH Huissen

De Beeldenstorm.

In het Dominicanenklooster krijgen we om 14.00 uur een uitgebreide rondleiding. Daarna gaan we naar Mea Vota en bekijken we de historische kassen en genieten we van een glaasje eigengemaakte wijn, of koffie/thee. U kunt op eigen gelegenheid gaan maar we bieden ook zoals elk jaar de mogelijkheid om te carpoolen vanaf Villa Ganita om 13.45 uur. Voor meer informatie zie de vorige Ganita mare.

Ria Schouten-De Haan

Het jonge Schutterskoningspaar op weg naar de feesttent.

Sjaak, Ans met kinderen en kleinkinderen

Sjaak en Ans bij Villa Ganita

Programma seizoen 2014

Erfenis van het verlies. De strijd om de wederopbouw van boerderijen tijdens en na de Tweede Wereldoorlog.

Maandag 10 februari 2014, 20.00 uur.

Villa Ganita; Nijmeegsestraat 19, CK Gendt.

Lezing door Sophie Elpers.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden in Ne-

derland meer dan 9.000 boerderijen totaal verwoest. Daarmee verloren boeren een essentieel deel van hun bestaansbasis. De meeste boerderijen gingen - zoals in Gendt - in de laatste oorlogsjaren verloren. Dat gebeurde voornamelijk in Noord-Brabant, Gelderland en Limburg. Maar ook reeds aan het begin van de oorlog werden

De boerderij van Ederveen aan de Galgendaal.

boerderijen verwoest, met name in de Grebbeline. Vanuit de overtuiging dat de boerderijen met het oog op de voedselvoorziening zo snel mogelijk moesten worden hersteld, werd al in 1940 door de Rijksoverheid het Bureau Wederopbouw Boerderijen (BWB) opgericht. Tot in de jaren vijftig organiseerden en coördineerden het BWB

en zijn opvolger, de Afdeling Boerderijenbouw van het ministerie van Wederopbouw en Volkshuisvesting, de wederopbouw. Deze vond plaats in een - toentertijd heftig bediscussieerd - spanningsveld tussen modernisering en traditie, innovatie en behoud. De door het BWB vastgestelde richtlijnen bepaalden uiteindelijk dat eenvoudige, maar doelmatige gebouwen moesten ontstaan die een efficiënte, eigentijdse bedrijfsvoering mogelijk maakten. De vormgeving van de modernisering leunde in de eerste wederopbouwjaren op 'het bekende' en kan als streekeigen worden gekarakteriseerd. Maar de roep om het streekeigene te verlaten werd steeds groter. Mevrouw Elpers laat zien welke actoren betrokken waren bij de wederopbouw. Welke uiteenlopende ambities en wensen hadden zij en tot wat voor een architectuur heeft dat uiteindelijk geleid? De focus wordt gelegd op de wederopbouwboerderijen die in en rond Gendt staan.

De toegang is gratis; voor de koffie/thee een bijdrage van € 0,50.

Terugblik naar de Reformatie vanuit een historisch kader.

Van de oorzaken toen tot en met de consequenties nu.

Donderdag 3 april om 20.00 uur.

Hervormde Kerk, Torenlaan 14, 6691 BM Gendt.

Lezing door Henk Folmer.

In de lezing gaat Henk Folmer in op de maatschappelijke omstandigheden die er mede voor zorgden dat de Reformatie succesvol verliep, zeker in de ogen van de calvinisten in die tijd. Hij gaat in op het spanningsveld dat ontstond tussen de landbestuurders en de leiders van de Gereformeerde Kerk over de macht in de jonge republiek van 1581. Verder de invloed van deze kerk op allerlei maatschappelijke ontwikkelingen enerzijds en de soms remmende effecten vanuit delen van de bevolking anderzijds op de ontwikkeling van deze kerk die haar tot een machtsfactor van betekenis maakten..

Henk Folmer is geen theoloog maar heeft een jarenlange literatuurstudie gedaan naar welke factoren een beslissende rol hebben gespeeld bij dit kerkelijk hervormingsproces en ook wat de effecten daarvan waren op het maatschappelijke leven van alledag. De heer Folmer zal speciaal

32+33 Jacobus JANSSEN, geboren op 22-01-1813 in Nederrijksvald overleden op 18-01-1892 in Gendt X 1846 Hendrin Versteeg, geboren op 23-01-1826 in Gendt overleden op 21-03-1916 in Bemmelt	34+35 Willem ARIJSEN, geboren op 29-07-1832 in Gendt overleden op 17-05-1897 in Gendt X 1857 Jacoba Rensen, geboren op 11-09-1828 in Gendt overleden op 23-07-1884 in Gendt	36+37 Martinus POLMAN, geboren op 18-12-1837 in Groessen overleden op 27-03-1910 in Duiven X 1873 Johanna Maria Hackvoort, geboren op 15-11-1843 in Zevenaar overleden op 06-11-1907 in Duiven	38+39 Jacobus SCHEPERKAMP, geboren op 13-02-1827 in Didam overleden op 18-06-1895 in Gendt X 1853 Anna Maria van der Velden, geboren op 07-03-1829 in Gendt; overleden 18-03-1903 in Gendt	40+41 Hendrik JANSSEN, geboren op 07-05-1830 in Gendt overleden op 07-02-1918 in Gendt X 1860 Mechtilda Hermesen, geboren op 30-06-1835 in Gendt overleden op 25-02-1908 in Gendt	42+43 Wilhelmus HENDRIKS, geboren op 01-10-1837 in Gendt overleden op 30-06-1888 in Gendt X 1870 Johanna Wigman, geboren op 02-10-1845 in Didam overleden op 22-02-1929 in Gendt	44+45 Willem HOOIJMAN, geboren op 06-04-1822 in Gendt overleden op 13-09-1904 in Gendt X 1852 Johanna Adriana ter Meer, geboren op 27-03-1824 in Bemmelt overleden op 18-10-1884 in Gendt	46+47 Arnoldus BRAAM, geboren op 09-11-1827 in Huissen overleden op 11-06-1879 in Gendt X 1860 Cornelia Brouwer, geboren op 08-01-1830 in Gendt overleden op 26-07-1910 in Gendt
16 Jacobus JANSSEN, geboren op 28-09-1847 in Gendt overleden op 10-03-1929 in Gendt	17 Christina ARIJSEN, geboren op 01-02-1858 in Gendt overleden op 23-03-1927 in Gendt	18 Gerardus POLMAN, geboren op 03-02-1874 in Duiven overleden op 15-05-1915 in Duisburg	19 Elizabeth SCHEPERKAMP, geboren op 03-12-1874 in Gendt overleden op 29-05-1956 in Gendt	20 Frederik JANSSEN, geboren op 04-09-1865 in Gendt overleden op 20-02-1942 in Gendt	21 Johanna Hendrina HENDRIKS, geboren op 01-04-1871 in Gendt overleden op 09-05-1955 in Gendt	22 Theodorus HOOIJMAN, geboren op 25-02-1861 in Gendt overleden op 25-06-1933 in Gendt	23 Theodora BRAAM, geboren op 12-02-1862 in Gendt overleden op 01-01-1929 in Gendt
x 27-05-1880 in Gendt		x 10-09-1902 in Gendt		x 12-10-1895 in Gendt		x 17-12-1884 in Gendt	
8 Jacobus JANSSEN, geboren op 12-10-1897 in Gendt overleden op 19-08-1972 in Nijmegen		9 Johanna Maria POLMAN, geboren op 29-06-1903 in Duisburg overleden op 27-12-1972 in Nijmegen		10 Wilhelmus Hendrikus JANSSEN, geboren op 03-10-1896 in Gendt overleden op 02-12-1958 in Nijmegen		11 Johanna Cornelia HOOIJMAN, geboren op 09-06-1893 in Gendt overleden op 24-03-1965 in Gendt	
x 21-08-1926 in Gendt				x 16-05-1925 in Gendt			
4 Jacobus JANSSEN, geboren op 03-10-1926 in Gendt overleden op 24-03-2008 in Gendt				5 Theodora Hendrina JANSSEN, geboren op 19-04-1926 in Gendt			
x 27-11-1954 in Gendt							
2 Jacobus Wilhelmus Frederikus JANSSEN, geboren op 08-07-1956 in Gendt Schutterskoning 2013—2014							
X 16-12-1977							

Joyce, Dennis en Roy
Konings

48+49 Joannes EDERVEEN, geboren op 22-07-1797 in Gendt overleden op 11-03-1875 in Gendt X 01-08-1829 Anna Hendrina MULER, geboren op 27-09-1810 in Lobith overleden op 30-03-1864 in Gendt	50+51 Wilhelmus HONDIJK, geboren op 4-12-1797 in Huissen overleden op 21-03-1861 in Gendt X 30-07-1857 Johanna GROENEN, geboren op 10-11-1792 overleden op 01-10-1868 in Heumen	52+53 Jacobus de Beijer, geboren op 20-11-1797 in Lent overleden op 11-11-1882 in Lent X 16-11-1838 Reiniera PETERS, geboren op 12-06-1812 in Doornik overleden op 03-02-1864 in Lent	54+55 Gerrit van HAAREN, geboren op 21-06-1800 in Elst overleden op 24-10-1862 in Elst X 12-09-1826 Catharina SPANBROEK, geboren op 05-11-1802 in Bommel overleden op 19-08-1876 in Lent	56+57 Arnoldus LEIJSER, geboren op 20-10-1805 in Huissen overleden op 02-05-1883 in Huissen X 01-05-1855 Maria WEGMAN, geboren in 27-02-1807 in Bommel overleden op 24-04-1851 in Huissen	58+59 Johannes WISSENBURG, geboren op 10-05-1797 in Elden overleden op 24-01-1878 in Huissen X 26-04-1825 Theodora ter WIEL, geboren op 16-06-1804 in Groessen overleden op 16-01-1866 in Huissen	60+61 Albart MELCHERS, geboren op 17-06-1817 in Huissen overleden op 31-03-1846 in Huissen X 08-02-1839 Hendrina HENDRIKS, geboren op 18-10-1815 in Overasselt overleden op 03-10-1870 in Huissen	62+63 Willem PELKMAN, geboren op 11-01-18130 in Huissen overleden op 12-12-1885 in Huissen X 10-10-1848 Justina DIBBES, geboren op 19-09-1824 in Huissen overleden op 18-11-1911 in Huissen
24 Antoon EDERVEEN, geboren op 01-02-1830 in Gendt. overleden op 31-07-1912 in Huissen	25 Hermine HONSDIJK, geboren op 17-11-1833 in Bommel overleden op 28-04-1907 in Gendt	26 Joannes de BEIJER, geboren op 11-9-1843 in Bommel overleden op 28-04-1929 in Elst	27 Catharina van HAAREN, geboren op 18-9-1846 in Elst overleden op 21-09-1886 in Elst	28 Joannes LEIJSER, geboren op 22-04-1836 in Huissen, overleden op 04-11-1890 in Huissen	29 Maria WISSENBURG, geboren op 03-10-1842 in Huissen overleden op 13-01-1913 in Bommel	30 Albert MELCHERS, geboren in 23-05-1846 in Huissen overleden op 08-08-1915 in Huissen	31 Anna Maria PELKMAN, geboren op 04-04-1851 in Huissen overleden op 02-12-1900 in Huissen
X 25-11-1858 in Gendt		X 22-04-1871 in Elst		X 04-08-1869 in Huissen		X 28-10-1874 in Huissen	
12 Jan Hendrik EDERVEEN, geboren op 27-08-1870 in Gendt overleden op 19-01-1958 in Nijmegen	13 Catharina de BEIJER, geboren op 31-12-1877 in Lent overleden op 19-02-1919 in Gendt		14 Johannes Hermanus LEIJSER, geboren op 10-09-1882 in Huissen overleden op in Bommel		15 Maria MELCHERS, geboren op 02-11-1887 in Huissen overleden op 23-09-1942 in Bommel		
x 01-02-1902 Gendt				X 27-05-1914 in Huissen			
6 Wilhelmus Antonius EDERVEEN, geboren op 12-11-1913 Gendt overleden op 16-09-2001 Nijmegen				7 Johanna Maria LEIJSER, geboren op 29-01-1920 in Arnhem overleden op 22-08-1989 in Huissen			
X 26-06-1940 in Bommel							
3 Johanna Gemma EDERVEEN, geboren op 23-11-1956 in Bommel Schutterskoningin 2013—2014							
in Bommel							

JANSSEN
kinderen

Umstebjud

Now hewwe d'r awér 'n paor maonde bi'j. 't Is wienter en laots stikte ik de moord van de kou. Kjékjé wâ zâ'k bli'j zien as 't wer zomer is. Mar is verders alles wel goed mé'r ollie? Hoe zou 't dan mé Claudius Clojanus zien? Die zit daor ien Rome mar te wachte tot Ceasar tied vör hum hé. Wâ zal tie zweite daor ien dâ hok. En die grote leeuw lig né'r um de hoek ien zien kooi. Alle dage voe-wre ze um 'n kwak vleis (né nie genoeg wèges de honger). Verders hemme ze um de ta-nd geslepe. Die dinger zien now allemaol spits. 't lieke wel paötpinne! Dâ's wèges 't biete, nie bèters te wete teminse.

En dassé dâ bees Berlusconi hemme genuumd. Daor snap ik now gin ju van. Dasse toen al wiste dâ d'r ien dizze tied ien Italië een president mé d'n eigeste naam zou zien. We motte d'r mar naor raoije, mar 't is allemaol hee bar! Mâja, wi'j laote ze daor ien Rome nog mar ekkés wachte. Lao Berlusconi nog mar 'n bietje meer honger krie-ge en lao Claudius Clojanus zich mar kepot zweite van engs.

Drek krieg tie ôk nog pien ien de pens wèges d'n engskeutel.

Ien dizze aflevering praote wi'j over naks. Dâ's wel 'n bietje koud ien de wienter, mar lao we mar dinke dâ'r verhaol zich ien de zomer hé'r afgespöld.

Naks

Toen de werrekluij klaor ware mé'r 't neije bad

Hawwe vör ekkés genoeg stof gehad
Van al dâ schroeve, bore en bouwe
En van die luij die mar dör 't huus hen sjou-we

Wâ hâ'k toen schik mé'r 't wiefke van mien
Toen ze zei: now gao'k d'r medeem mar us ien

Ze rie-p: wâ zâ'k doewn, gao gi'j mar nie raoje

Um te beginne allinig mar peutje baoje

As dâ goed gee, dan doe'k vollegende keer
De kleeer wel uut, ien alle geval wâ meer
Mar um medeem d'r al kats naks ien te gaon
Dâ vien'k ienins toch teveul gedaon

Ers deej ze d'r 'n lögske waoter ien
't Was drek al wèrem, dâ mos ôk zo zien
Toe hesse de schoewn en de zök uut gedaon
En is d'r op de blotes ien gedaon

Toen'k vroeg: hoe hé'j 't bu'j tevrèje?
Rie-p ze: ja, mar 't juk mien bar tusse de teje
Mar ekkés laoter rie-p ze um mien
De kraon gee'r aon't lekke, wâ zou dâ zien?

'k Keek d'r naor en dràèjde um dich
Da gieng mé geweld en mé'r al mien gewich
Mar toen spoot ienins 't waoter uut de muur
En bi'j de tegels barste 't glezuur

Medeem de hoofkraon dich was wâ'k toen doch
Want d'r wier metta waoter veul elend gebroch
Ekkés laoter toen'k dâ hâ gedaon

Bun'k al drek aon't rume gegaon

De muur hâ'r 'n scheur en d'r ware tegels kepot
En'k doch: 'k wit nie hoe of di now verders mot!
Mar toen zag'k ôk nog 'n scheur ien't plavon
Nie te begriepe dâ ta allemaol kon

Al drek hé'k mé gang daor 'n plaot uut getrokke
En mé'r kie-ke bun'k mien eige kepot geschrok-
ke

't was mar goed dà'k dà hé gedaon
Daor was 'n ie-zere balk aon't schu-ve gegaon

Gao'r e-weg en drek, 'k wier wit van engs
Want ôk de houtere balkere van overlengs
Ware daor uut de ankers geschove
Nee, 't goeie kum nie altied van bove

Medeem bun'k mé stiepers aon 't wèrek gegaon
'k Was krek op tied, zes hé'k d'r onder gedaon
Mar 't gieng aon't krake en pie-pe 't rommelde
raor
'k Hôste naor bute, 'k bleef nie mer daor!

Wâ mowwe doewn, hoe motta verders?
Dâ wi'k now ôk nie, di hâ'k nog nie erders
Nao dà'k dà tege de vrouw hâ gezeid
Hé'k mien d'r verders mar bi'j neergeleid

't Rommelde, 't krakte, 't pie-pte, 't deej
Tot dà d'n erste pan naor beneje gleejMé ra-
ozend geweld en kebaol ien de loch
Zakte de boewl iemmekao, 't wier allemaol stof

De bjuuman vroeg: hemme gullie ru-zie gemak?
Of hâ'j op de balkere te veul hooi onder dak?
Niks van dà alles zei de vrouw, dà was 't bad
Daor hewwe 'n barre aonnemer vör gehad

Mar zei ze: dà neijerwertse wèrek
Dâ zie'j now wel, dà's hee nie stèrek
En mo'j now us kie-ke, daor lig 't dak
Dâ's ienins kats iemmekao gezak

Daor stienge wi'j, nog te beve van schrik
Mar toen'k zei: mak ow now mar nie dik
Dâ kum wel goed, dà mak'k wel klaor
Zei ze grammierterig: doe gi'j nie zô raor

Mô'j mien zien staon mette vuut nog nat
En dà kum inkelt van dà raore bad
Gi'j bun nie wies, di's nog lang nie gedaon
't is mar goed dà'k d'r nie naks ien bun gegaon.

Herman Buurman
Tekening: **Wilma Schouten-Kregting**

Welkom nieuwe leden

Uit Gendts, tenzij anders vermeld:

Dhr. C.W. Wiltink
Dhr. J.H.W. Rutten
Mevr. R. Driessen, Ridderkerk

Wegens **overlijden** hebben wij afscheid moeten nemen van onze leden:

Anna Wilhelmina (An) Berns-Hutmacher,
weduwe van J.H. Berns
Geboren op 9 februari 1920
Overleden op 29 juni 2013

Petronella (Nellie) Joosten-van Loon,
weduwe van W.Th. Joosten
Geboren 26 oktober 1929
Overleden op 15 oktober 2013

Leida de Klein-Niënhaus,
weduwe van Wim de Klein
Geboren op 21 juni 1928
Overleden op 6 november 2013

Dhr. Gerritsen,
echtgenoot van H. Gerritsen-Joosten
Overleden ca. 18 november 2013

Riet Klaassen-Goris,
echtgenote van Geert Klaassen
Geboren op 18 juli 1932
Overleden op 12 december 2013

**Johannes Lambertus Cornelis (Jan)
van Zagten**
echtgenoot van Annie Scholten
Geboren op 26 februari 1936
Overleden op 8 januari 2014.

Wij willen de familie en bekenden veel sterkte wensen met het verwerken van hun verlies

Dhr. G. Stokman
Dhr. K. v. Oostwaard
Dhr. B. Hubbers
Mevr. R. Looper-Meijer, Elst
Dhr. H. v. Merm, Wehl
Dhr. J. Lubberink

Inmiddels hebben we **740 leden!**

Er is een fietsenmaker bijgekomen

In de vorige Ganita mare stond een artikel over de fietsenmakers van Gendt. Het blijkt dat ons clubblad goed gelezen wordt door onze leden.

Peter Langen meldde ons dat hij vroeger in de Burchtgraafstraat woonde en dat in de garage van Van Leuven tegenover hen ook fietsen verkocht en gerepareerd werden.

De garage van Hent van Leuven was bij mij wel bekend, maar dat er in fietsen gehandeld en dat er fietsen gerepareerd werden, wist ik niet, terwijl ik tegenover de garage van Van Leuven op school gezeten heb.

Peter had er zelfs een fiets gekocht, een Gazelle, toen hij naar de ambachtsschool in Huissen ging en wel voor f 110,-.

Hun garagebedrijf was op de kruising Dorpsstraat/Burchtgraafstraat waar nu het garagebedrijf van Van Sambeek is.

Hent van Leuven

De Dorpsstraat net na de Tweede Wereldoorlog. Bij Van Leuven staat een bouwkeet die behoort bij de bouw van de R.K. noodkerk. Aan de straat is het pompstation.

Hendrikus (Hent) van Leuven was geboren in Lent en in 1910 getrouwd met Cornelia Doeleman uit Gendt. Op een bepaald moment werkten er drie zonen in het bedrijf: Coen, Wim en Hentje. Ze hadden naast de autoreparatie een taxibedrijf en er werden dus fietsen verkocht en gerepareerd. Dochter Zus werkte meestal als taxichauffeur. Hentje had ook een vrachtwagen waarmee stenen en andere bouwmaterialen naar de bouwplaatsen werden gebracht. Dat liep goed bij de wederopbouw van Gendt.

Na opnieuw zoeken naar meer informatie kwam ik zelfs reclameadvertenties tegen.

Dus Peter heeft volkomen gelijk en ik wil hem daarvoor vriendelijk bedanken.

Links de R.K. noodkerk en rechts garage Van Leuven. Het vrachtwagen(tje) staat naast de garage geparkeerd.

H. J. van Leuven & Zn.

DORPSSTRAAT - GENDT

Garage en Taxibedrijf

Auto-, Motor- en Rijwielhandel

Luxe Autoverhuur

Agent van „Gazelle“- en „The Dog“ Rijwielen

Reparatie op alle gebied

Benzine, Olieën en Vetten - Landbouwtractoren

Henk Klaassen

H. J. van Leuven — Gendt

TELEF. No. 15

LEEMSTRAAT A 53

GARAGE — RIJWIELHANDEL.

LUXE en VRACHTAUTO-VERHUURINRICHTING

ELECTRICITEIT — RADIO.

TAXI
Gentax

TARIEVEN :

per rit binnen de gemeente Gendt :

1 persoon f 0.25

2 personen „ 0.35

3 personen „ 0.45

buiten de gemeente Gendt :

6 cent per K.M. tot 3 personen.

Auto's voor meer dan 3 personen

8 cent per K.M.

Wachten 15 cent per kwartier.

Hoe 'landelijk' was Gendt in 1932?

Reclameborden en 'de schoonheid van stad en land'

In het *Gelders Archief* is een gedeelte aanwezig over de provinciale Gelderse Reclameverordening die van 1925 tot 1949 werd toegepast.

De Gelderse Reclameverordening

Dit archief bevat een aantal dossiers van aanvragen tot vergunning, alfabetisch per Gelderse gemeente geordend, die in de loop van genoemde periode werden ingediend en die ook de beslissingen van de provincie daarover bevatten. Wat dit archief interessant maakt is, dat behalve de aanvraag tot vergunning, per geval ook foto's, situatietekeningen en/of afbeeldingen (soms in kleur) van de reclame zelf moesten worden toegevoegd. Dat levert soms een schat aan oude plaatselijke foto's, afbeeldingen van reclameborden en dergelijke op, die voor geïnteresseerden in de lokale geschiedenis interessante resultaten kunnen opleveren.

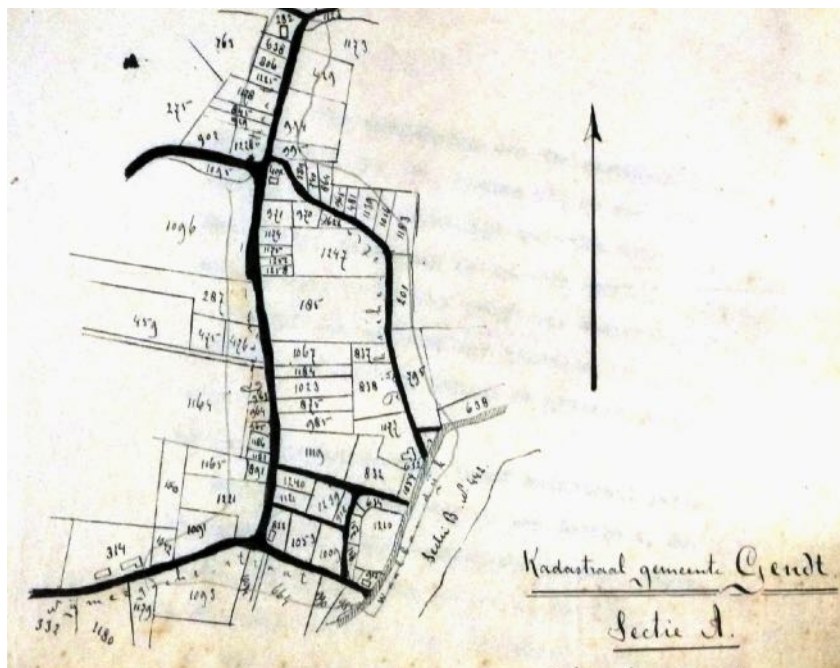
Doel

Het doel van deze verordening was — in die periode al — om landschap- en natuurvervuiling door reclameborden tegen te gaan. De gangmaker achter deze verordening was het *Geldersch Genootschap tot bevordering en instandhouding van de Schoonheid van Stad en Land* (GG). Degene die een bord of andere uiting van reclame bij zijn bedrijf wilde plaatsen, moest daar voortaan een vergunning voor aanvragen bij Gedeputeerde Staten van Gelderland. Dit gold vooral in die gemeenten die door het Genootschap als 'landelijk' waren bestempeld. Dat betekende dat er nergens als 'ontsierend' bestempelde reclame-uitingen mochten worden opgehangen.

Dit soort verordeningen kan men zien als een poging van de provinciale overheid om meer eenheid in regelgeving te krijgen op bepaalde gebieden, met name op het platteland. Dat de hierbij betrokken gemeentes, die zeer hingen aan hun zelfbestuur, dat niet altijd al prettig vonden, komt hierna aan de orde.

Meningsverschil

De archiefstukken van deze verordening over Gendt onthullen een meningsverschil tussen de gemeente en Gedeputeerde Staten aangaande de uitvoering van deze verordening, dat zich voerde in 1932-1933. Wethouder H. Braam schrijft namens de gemeente aan Gedeputeerde Staten (GS) op 6 juli 1925¹ dat de gemeente wel landelijk verklaard kan worden, maar dan met uitzondering van de kom van Gendt, waarvan zij de grenzen nauwkeurig aangeeft. Blijkens het gebrek aan correspondentie hierover wordt in de jaren daarna de reclameverordening in Gendt vanaf haar introductie in 1925 nog niet streng gecontroleerd.

Het gebied van de gemeente Gendt in 1925 dat niet 'landelijk' verklaard mocht worden.

De provincie dringt aan

Omstreeks 1932 verandert dit: uit een briefwisseling tussen de toenmalige burgemeester en de provincie Gelderland. GS verzoeken op 30 maart 1932 via de gemeente de houders van reclameborden alsnog een vergunningsaanvraag te doen, willen zij hun borden kunnen laten staan.

Burgemeester J.M. Mulder (van 1928 tot 1933 burgemeester van Gendt) vraagt op 30 maart 1932 de provincie vrijstelling hiervan voor de periode tot en met 1932, met het argument, dat

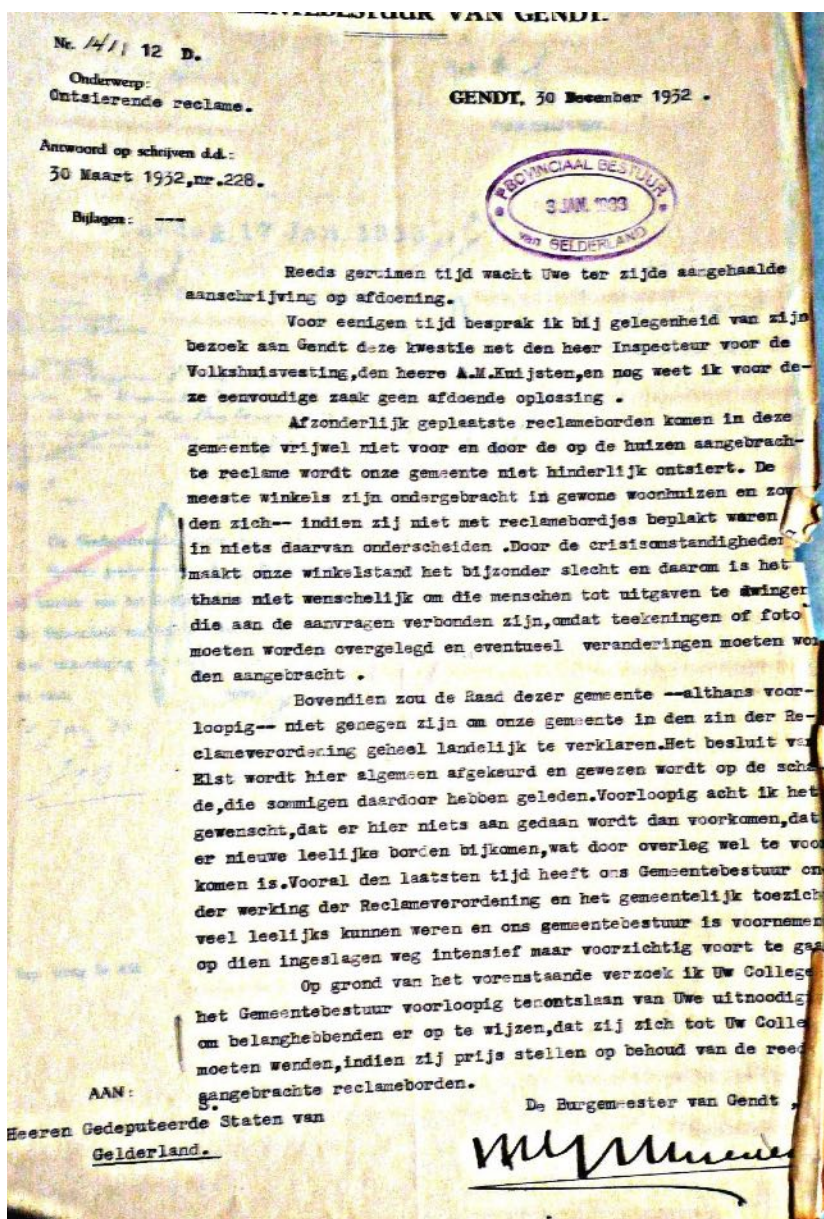
er in Gendt niet zoveel borden staan, die dus ook niet storend zijn volgens hem. Een 'landelijk-verklaring' (waarbij de gemeente Elst zich toentertijd al had neergelegd) vindt de gemeenteraad van Gendt maar niets, want volgens haar en Mulder, zal dat de winkelstand aldaar schaden.

Verder zal zo'n aanvraag — aldus de visie van de burgervader — kosten met zich meebrengen, die door de economische crisis, welke vanaf 1929 al aanhoudt, voor de toch al weinig kapitaalcrachtige neringdoenden in Gendt een extra belasting vormen, terwijl het maken van reclame door hen wel belangrijk wordt gevonden voor de instandhouding van hun inkomsten. Zij moeten namelijk behalve voor de aanvraag, ook foto's van de plaats waar de borden staan, indienen, plus een nauwkeurige afbeelding van het te plaatsen bord, c.q. voorwerp. Dit zijn allemaal extra kosten, die je in crisistijd niet van de middenstand kunt vragen volgens Mulder².

Deze redenering wordt echter door het eerder genoemde Geldersch Genootschap in een adviesbrief aan de provincie verworpen. Volgens dit genootschap is Gendt door haar verspreide bebouwing zeer landelijk te noemen en is reclame voor die bedrijven niet van levensbelang, aangezien er geen grote doorgaande weg door Gendt loopt, zoals in Elst, en de mensen toch ook zonder die reclame wel hun aankopen in de eigen omgeving zullen doen. Het GG meent dat 'eigenlijk het standpunt van den burgemeester van Gendt erop gericht [is], de kool en de geit te sparen'.³

Ook al belooft Mulder in zijn brief van 30 december 1932 dat de gemeente zich vanaf 1933 zal houden aan de verordening, houdt de provincie in haar brief van 29 maart 1933 voet bij stuk, al zegt zij wel, zich nog te zullen beraden of de hele gemeente Gendt 'landelijk' zal worden verklaard of niet⁴.

Op 11 april 1934 geven B&W van Gendt toe: '[...] dat wij de[...] houders van reclameborden in deze gemeente zullen aanschrijven, dat zij verplicht zijn alsnog vrijstelling te vragen voor het geplaatst houden daarvan. Die aanvragen zullen U eventueel door onze bemiddeling tegelijk wor-

De brief van 30 maart 1932 waarin burgemeester Mulder zich verzet tegen het weghalen van reclameborden.

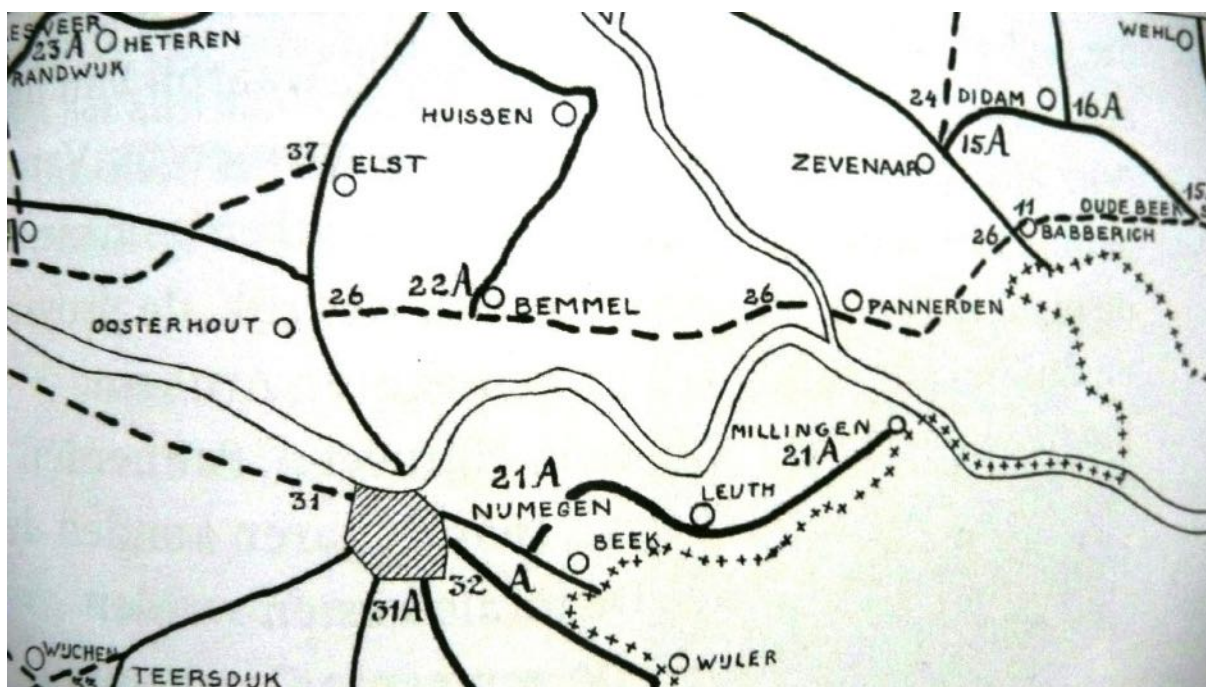
den toegezonden. Wij doen zulks op Uw uitdrukkelijke aanschrijving en niet omdat wij daarmee eenig gemeentelijk belang hopen te dienen. Wij vertrouwen dat Uw College bij nader beraad niet zal besluiten om — tegen den wil van het gemeentebestuur — onze heele gemeente in den zin der Reclameverordening landelijk te verklaren.⁵

B&W kunnen echter niet nalaten de brief te beëindigen met een diplomatiek geformuleerde steek onder water, verwijzend naar de geplande provinciale weg van Haalderen via Gendt naar Doornenburg, waarop het GG in haar adviesbrief aan Gedeputeerde Staten zinspeelde. De provincie had daarvoor tussen 1919 en 1924 al plannen

laten maken, maar die weg was in 1932 nog steeds niet aangelegd:

'Gaarne maken wij van de gelegenheid gebruik

dat verscheidene groote reclameborden de omgeving ontsieren.'

De geplande weg 26 van Haalderen over Gendt naar Doornenburg.

om Uw College er op te wijzen dat de aanleg van den ontworpen verkeersweg zeker ook het aanzien van de Over-Betuwe in hooge mate zal ten goede komen.⁶

Men kan hier tussen de regels door lezen: 'als Gendt in haar betrekkelijk geïsoleerde positie eerst oogluikend reclame mocht maken en nu ineens niet meer, zorg dan maar voor een fatsoenlijke wegverbinding in deze crisistijd.' Overigens, volgens provinciale afspraken zou de gemeente daarvan minimaal 10% zelf moeten opheffen; de rest van het geld zou uit de provinciekas komen. De weg werd pas in 1935-1936 voltooid. Misschien heeft deze laatste opmerking toch geholpen.⁷

Tenslotte delen B&W op 17 oktober 1933 aan Gedeputeerde Staten mede:

*'Naar aanleiding van Uw terzijde aangehaald schrijven, hebben wij de eer U mede te deelen, dat alle reclameborden in het landelijk gedeelte dezer gemeente zijn verwijderd'*⁸.

De naoorlogse afloop van de controverse

Na de oorlog gaan GG en de provincie verder op de ingeslagen weg, want het GG schrijft op 27 november 1948:

Tot dusverre is de gemeente Gendt nog slechts gedeeltelijk landelijk verklaard, met het gevolg

Na een gesprek met de dan regerende burgemeester zijn beide partijen het nu eens om geheel Gendt 'landelijk' te verklaren, terwijl dat beleid door de gemeente vanaf 1933 met tegenzin werd uitgevoerd. De gemeente verzoekt nu, op 11 december 1948, daar zelf om en de aanwijzing door GS wordt op 22 december 1948 officieel⁹. Blijkbaar is het argument van schade aan de middenstand dan niet meer geldig, hoewel die in 1948 ook niet rooskleurig was te noemen tijdens de Wederopbouwperiode.

Aanvragen tot vergunning voor reclameborden (1948-1949)

In de map Gendt zijn de volgende aanvragen tot vergunning aanwezig:

Olyhorst B158 aanvraag F.E.A. Verheijen, juni 1948. De heer F. Verheijen was vergunninghouder van café Planken Wambuis 'een houten barak op de Olyhorst' tegenover Johan Driessen, die bakker was. De uitbater van het café was Herman Schaars, getrouwd met Dieneke Rasing. Schaars was ook lid van de Gendtse vrijwillige brandweer en om die reden vonden gedurende enige tijd in dit café ook de vergaderingen van de brandweer plaats. Hij wilde een lichtbak en een fietsenrek plaatsen met het biermerk Phoenix.

A.H.J Aarntzen, 21-4-1949. Nol Aarntzen deed een onduidelijke aanvraag (er ontbreekt een aan-

vraagformulier) voor het café *De Boomgaard* aan de dijk in Hulhuizen, dat hij overgenomen had van Lambert Rensen. De dochter van Rensen trouwde met een zekere Peters, die ook een tijdje dit café heeft geëxploiteerd.

Nol was de zoon van Johannes B.J. Aarntzen, die het café *De Dolle Hoed* dreef (later heette dit *Café Biljart Het Hof*) dat op 't Hof stond in Hulhuizen. Het was de enige kroeg die direct na de Tweede Wereldoorlog nog de beschikking had over een grote zaal. De eerste eigenaar was Dorus Eyckmans [zie: *Gendt tussen stad en dorp*, p.97]. Het café, de aangrenzende winkel en het woonhuis brandden op 17 maart 1959 geheel uit. Vier kinderen die in het pand aanwezig waren werden door de opstap in veiligheid gebracht¹⁰.

De gebroeders Berns, boomkwekers, (later boomkwekerij Jeurissen), deden op 24 maart 1949 aanvraag voor plaatsing van borden op de

hoek van de Woerdsestraat (nu de Angerensestraat), Molenstraat en Duisterestraat, bekend als *De Pas*, met 2 foto's. Een van de gebroeders Berns was ook voorzitter van de Gendtse harmonie.

Ik dank van harte Geert Visser en Henk Klaassen voor hun verhelderende aanvullingen op de in dit stuk genoemde personen. Overigens: mocht u, lezer, naar aanleiding van dit artikel nog aanvullingen/opmerkingen hebben dan houd ik mij daarvoor van harte aanbevolen.

Chris van Asperen

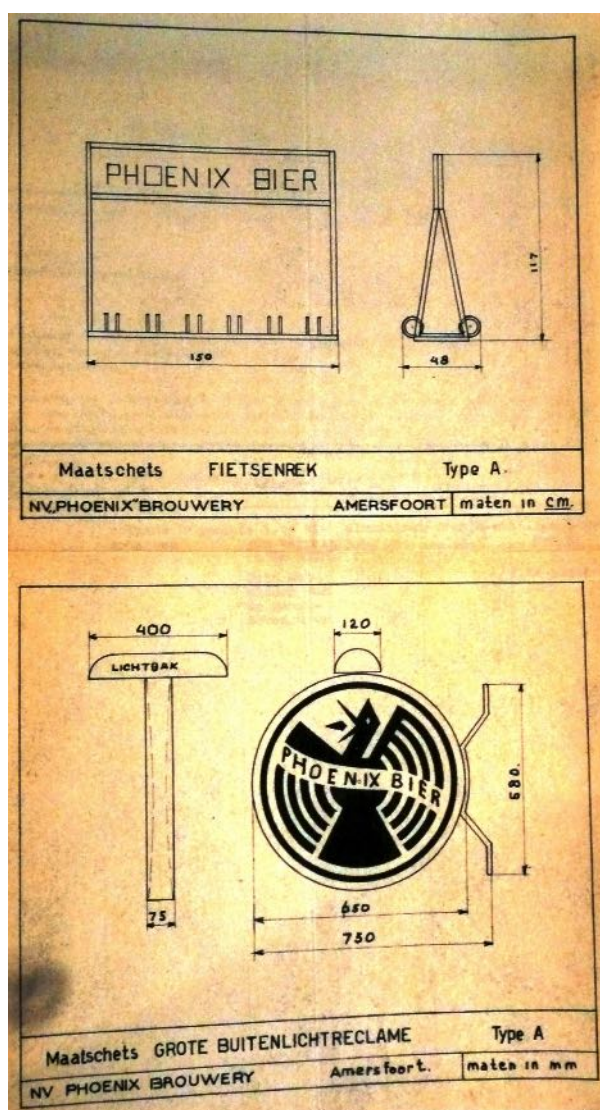
Bronnen en literatuur

Gelders Archief (GA), GS 0039, inv.nrs. 6871 en 6894: *Gendt*

Historische Kring Gende, in: *Gent tussen stad en dorp*, G. Mentink en H. Klaassen, *Vervoer in de Over-Betuwe*, p.97-108 (*Gtsed*), Gendt, 2008
Historische Kring Gende, Sectie G Heemkunde, bijlage 14, H. Klaassen, *De brandweer van Gendt*, 11 p., archief Historische Kring Gende.

Noten:

1. GA, GS 0039, inv.nr. 6894, map *Gendt*
2. id.
3. Brief GG aan GS no.257, 16 februari 1933, GA, GS 0039, inv.nr. 6894, map *Gendt*

Afbeeldingen bij aanvraag vergunning voor het fietsenrek en de bierreclame.

Foto bij aanvraag vergunning fa. Berns.

4. J.M. Mulder aan GS, 30 maart 1932, no.141/12D, GA, GS 0039, inv.nr. 6894, map *Gendt*
5. B&W van Gendt aan GS, 11 april 1933, GA, GS 0039, inv.nr. 6894, map *Gendt*
6. id.
7. *Gtsed*, p.103
8. B&W Gendt aan GS, 17 oktober 1933, GA, GS 0039, inv.nr. 6894, map *Gendt*
9. GG aan GS, 27 november 1948, GA, GS 0039, inv.nr. 6894, map *Gendt*
B&W Gendt aan GS, 13 december 1948,

Tweede foto bij de aanvraag van de vergunning.

- GA, GS 0039, inv.nr. 6894, map *Gendt*
 10. Historische Kring Gende, Sectie G Heemkunde, Bijlage 14: Henk Klaassen, *De brandweer van Gendt*, p. 8.

In 1963 verscheen deze advertentie in de krant. Berns had dus ook een filiaal in Oosterbeek.

De Gelderse riviervisserij 1700-1950

Verslag lezing door Aart Bijl op 19 november 2013

Aart Bijl werkte 35 jaar bij een internationaal bedrijf en was de laatste acht jaar als docent geschiedenis, staatsinrichting en maatschappijleer actief. Omdat de riviervisserij een onderbelicht onderwerp is in de Gelderse geschiedenis koos hij dit onderwerp voor een van zijn onderzoeken en schreef er een boek over.

Duizenden jaren voor Christus, vertelde hij, werd al door mensen gevestigd. De riviervisserij kwam pas op gang in de Middeleeuwen. Dat kwam onder andere doordat de katholieke godsdienst voorschreef dat op vrijdag geen vlees mocht worden gegeten; vis mocht wel. Dat bevorderde de riviervisserij; de sportvisserij wordt jaren later pas beoefend.

Verschillende manieren om de vis te vangen kwamen aan bod. Zo kennen we de **kantvisserij**. Men ging dan met een boot een eind de rivier op en daarbij werd een groot net uitgezet. De vissers op de kant trokken het net dan de kant op. Dit was gevaarlijk werk want de kanten waren vaak stijl en de meeste vissers konden niet zwemmen.

Op een andere manier, **bootschokker** genoemd, werd met een schokker een soort raam uitgezet met een net waar de vissen vervolgens inzwommen. Deze methode werd later beperkt, omdat behalve paling ook jonge vis als zalm en elft erin zwom en stierf. Bij de Biesbosch lag het in die tijd vol met schokkers en daarom mocht men alleen op bepaalde tijden nog vissen. Om de palingstand te behouden werd de paling gevangen en 'over de dijk gezet', daar waar ze niet verder konden. Tot slot kennen we de **galgvisserij**. Bij galgvisserij werd een soort vlot gebouwd van wel 90 m² groot waar zo'n 17 tot wel 25 vissers

op konden. In dat vlot zat een goot met een net dat via een lier opgehaald werd. Het leek op een galg vandaar de naam.

Door de grote visvangsten kwamen er ook vismarkten in alle grote steden, waarvan die bij het Kralingse veer de grootste was. Na 1850 werd de rivier uitgediept voor de scheepvaart (stoomboten) en werd het vissen steeds moeilijker. Al vanaf 1858 klaagden de vissers over de visstand. Verder kochten de landheren visrechten en verpachtten deze weer. Grenspalen werden nogal eens verzet en er werd flink gestreden om die grenzen te bepalen. Bij het verpachten (later door de overheid) maakten de grote visbedrijven de dienst uit. De bedrijven van de bovenrivieren wilden dat die van de benedenrivieren af en toe stoptijden invoerden en bij vloed mochten de netten niet eens in het water. De vissers van de benedenrivieren hielden zich daar niet aan en er werd weinig gecontroleerd, dus werd beneden alles al weggevangen en kwam het pachtgeld er niet uit.

Na 1920 kwamen er naast veel waterverontreiniging en overbevissing voor de vissen steeds meer onneembare barrières, zoals stuwen, dammen en sluizen. Toen de visstand afnam, zochten de vissers ander werk; de meesten gingen naar de fabriek. Na 1950 zag men bijna geen trekvisseren meer. In 1986 kwam door een brand bij het chemieconcern Sandoz in het Zwitserse Basel een grote hoeveelheid chemicaliën in de Rijn terecht. Deze ramp leidde tot massale vissterfte. Een geluk bij een ongeluk, want na deze ramp kwam er een kentering en na 1990 ging het beter met de visstand. In sommige vissen werden zendertjes aangebracht om hun tocht te volgen. Verder werden vissen uitgezet in kweekvijvers en in de rivier. Men kwam er later pas achter dat dit niet de goede plaats was, want vis groeit in de zee, daar eet hij. Op hun tocht door de rivier is daar geen tijd voor, dus veel haalde dat niet uit. Gelukkig zijn er wel tientallen vispassages gemaakt en doordat de grotere pa-

ling over de dijk wordt gezet, verbetert de visstand.

Bij de tabellen die getoond werden over de verschillende visvangsten per plaats scoorden Millingen en Hulhuizen goed.

Yvonne de Boer in gesprek met Aart Bijl.

De lezing werd met ongeveer 40 mensen goed bezocht. Wie meer over de visserij en de vissoorten in onze rivieren wil weten kan het artikel van Yvonne de Boer in voorgaande Ganita mare of het boek *Visserij op de Gelderse rivieren* van Aart Bijl lezen.

Ria Schouten-de Haan

Bij de lezing van Aart Bijl over de visserij werd gevraagd of er ook vissers verdronken zijn. Dat gebeurde met enige regelmaat, omdat de meesten niet konden zwemmen. Ook in onze omgeving, zoals het volgende bericht toont uit De Gelderlander, 4 december 1883.

Op 30 november 1883 viel dus de 29-jarige Theodorus van Haren, een zoon van veldwachter Hend van Haren uit Millingen, 's avonds bij het begin van de zalmvisserij overboord en verdronk.

Vrijdag avond omstreeks 7 ure, is den visscher Th. van Haren, een oppassend jong man van 29 jaren, wonende te Millingen, bij gelegenheid dat hij met twee zijner broeders van Hulhuizen naar Millingen, in een vischvlieger wilde overvaren, in het midden der rivier de Waal, over boord gevallen en verdronken. Door de duisternis was het onmogelijk hem te redden. Een zijner broeders greep hem onder het vallen nog bij het been, maar hield alleen een zijner klompen in handen. Op het vinden van het lijk is eene premie van f 10,- gesteld.

Jaren langer gebeurde dat ook zijn bijna naamgenoot Wilhelmus Theodorus van Haaren uit Gendt. Hij verdronk op 13 september 1958 en zijn lichaam werd enkele dagen later geborgen.

Schippersknecht uit Gendt verdronken

Zaterdag is de zevenentwintigjarige V. Th. van Haaren, uit Gendt, nabij Grimpen aan de Lek van de boot naar hij als schippersknecht werkte, in de rivier geraakt en verdronken. In de loop van woensdag heeft men het stoffelijk overschot nabij Lekkerkerk opgedregd. Het slachtoffer was gehuwd en vader van een kind.

Dankbetuiging

Hiermede betuigen wij onze oprechte dank aan H.H. Geestelijken, Burgemeester en politie, familie, buren en allen, voor het medeleven bij het zo droevig ongeval en overlijden van mijn inniggeliefde zoon, broer, zwager, oom, zijn diepbedroefde vrouw en zijn zeer bedroefde ouders.

Uit aller naam,
Familie
W. VAN HAAREN

Een halve eeuw veranderingen in Gendt

Laatst stond ik voor een nieuwe winkel in Gendt en wist bij God niet meer wat het voorheen was. Dat bracht mij op de volgende vraag: als mijn neef Charles, vroeger gewoon Karel geheten, na een halve eeuw Canada weer in Gendt terug zou komen, wat zou hij nog herkennen?

Als we eens bij het begin van de Dorpstraat zouden starten, wat zou hij dan zeggen. 'Zat hier niet vroeger links die oude meisjesschool, de Mariaschool? Wat is dat nu geworden, een wijk-

De Dorpstraat met links de Mariaschool en daarnaast Providentia.

centrum, zeg je?' 'De Leemhof heet het', zo zou ik vertellen, 'zo genoemd naar de oude naam voor de Dorpstraat, Leemstraat. De Leemhof heeft pas nog het 25-jarig jubileum gevierd. Dit wijkcentrum kwam toen in de plaats van boerderij De Lootakker, je kent toch nog wel die oude vervallen boerderij bij de Langstraat? Die was rond 1977/78 verbouwd tot sociaal-kultureel centrum. Je schreef cultureel toen nog met een k, dat is tegenwoordig ook allemaal weer anders met de nieuwe spelling. Jeugdwerk, creatief, scouting, moedermavo, yoga en streekmuziekschool zaten allemaal in de Lootakker en die hadden qua geluid knap last van elkaar. Nu we het daar toch over hebben: eigenlijk zijn al die activiteiten uit Gendt verdwenen. We hebben nog een tijdje een jongerencentrum gehad om de overlast van de jeugd te beperken, de Chill Out, hier aan de Dorpstraat. Maar er bleven groepen hangjongeren overal in Gendt samenkomen en de Chill Out had ook dat imago van hangplek. Een aantal 'brave' jeugd kwam er gewoon niet. Een jongerenwerker moest dat veranderen, maar de gemeente vond uiteindelijk het resultaat zijn salaris niet waard en nu is dat ook weg. Scouting is trouwens ook al zo'n twintig jaar weg en dat wordt nog wel eens betreurd. Ze zaten op het laatst in een witte blokhut bij de katholieke kerk

en in het oude gemeentehuis aan de Markt. Die witte blokhut is verdwenen en er waren gewoon te weinig vrijwilligers om dat te leiden, denk ik, want je hoort toch veel mensen met heimwee over de verkenners praten. Tom Nahon, de onderwijzer en hopman van de verkenners, is trou-

Links de witte blokhut en de kerktoren, in de verte rechts Boerstal.

wens nog in verkennerkostuum gecremeerd, zo'n speciaal plekje had dat in zijn hart. Jouw moeder heeft toch nog een tijdje op de moedermavo gezeten, nietwaar? Als je vroeger alleen huishoudschool had gehad of gewoon wat bij wilde leren dan volgde je als volwassen vrouw de moedermavo. Dan kreeg je bijvoorbeeld Engels om je toch bij je familie zoals bij jou in Canada je een beetje verstaanbaar te maken. Ik ken wel meer mensen die de moedermavo gedaan hebben, maar als je nu wilt bijspijkeren dan volg je een cursus in de grote stad of ga je naar de volksuniversiteit. Yoga en muziekschool zijn er trouwens nog steeds, maar niet meer in Gendt. Daarvoor moet je naar dorpen in de buurt'. 'Is de Lootakker helemaal weg', vraag je. 'Nee dat niet. De Lootakker is verkocht aan Van Schaijk toen de Leemhof er kwam. Hij woonde er eerst en had daarin een organisatiebureau en later nog een afslankstudio, maar hij is al jaren terug verhuisd naar het industrieterrein. Er wonen nu buitenlanders in de Lootakker. De gemeente verkocht het vooral om weer een beetje geld in handen te krijgen. De gemeente wil ook nu weer panden verkopen, want er is nog steeds geldgebrek. Er is nog steeds niks nieuws onder de zon. In de Leemhof wordt ook van alles gedaan, tafeltennis gespeeld, gegymd, schilderles gegeven, ballet en streekdanceles en er zit een prikpost voor bloedbepaling. De politie maakte er enkele dagdelen gebruik van toen ze uit de oude Boerenleenbank aan het Julianaplein vertrokken. Er is nu helemaal geen politiepost in Gendt meer. Dat wil niet zeggen dat hier nooit iets gebeurt, maar

er is gewoon geen geld voor een politiebureau in een kleine plaats. Toen de politie uit de Boerenleenbank ging, kwam een antiekwinkel in, maar die is nu niet meer voor publiek open. Die doet nu alleen nog beurzen. Om op de Leemhof terug

De voormalige Boerenleenbank aan het Julianaplein.

te komen, de historische kring heeft er trouwens af en toe een lezing als er veel mensen verwacht worden. Er is van onze kring daar jaarlijks een fototentoonstelling met het Kersenfeest. Bij lezingen met een grote opkomst is de grote zaal van de Leemhof geschikter dan het kringgebouw. Zie je hiernaast Providentia? Dat is toch niet veel veranderd, vind je wel? In jouw tijd zat daar de bieb in, er werd jaarlijks carnaval gevierd en er waren regelmatig toneeluitvoeringen. De Gentenarren, de carnavalsvereniging, heeft het nu en zorgt een beetje voor het onderhoud, want het gebouw is nogal verwaarloosd. Er werd nog lange tijd dansles gegeven op de zondag door Dansschool Bilderbeek en het sportcentrum Fitness Gym American Style, nu aan de Kruisstraat, zat hier een tijdje op de bovenverdieping. Met carnaval is het nog steeds een dolle boel. Maar er zijn wel plannen voor om het te verbouwen tot nieuw multifunctioneel centrum voor schutterij, harmonie en de Gentenarren als er genoeg geld voor gevonden is.

Onderwijs

Jij hebt toch na de oorlog op de St. Jozef jongensschool aan de Nijmeegsestraat gezeten? Was Jacques Van den Bergh daar toen niet de directeur? Er was toen ook al een meisjesschool, de Mariaschool, aan de Dorpstraat. Die is daarna verhuisd naar de Schoolstraat. In de jaren zestig was Wim de Klein het hoofd van die school. In 1975 is het gymlokaal van de St. Jozefschool nog vergroot. Toen gymde ik daar via Pro Cor-

pore en ik heb er ook wel eens een volleybalwedstrijd gespeeld, maar het plafond is daar eigenlijk te laag voor. De Strang aan de Burg. v.d. Meulenlaan was in die tijd de echte sporthal. De Strang heette op het eind De String, toen de letter aan de gevel plotseling veranderd was. De Strang was na een tijd toch te klein en er moest ook weer veel aan vernieuwd worden. Toen zijn op het terrein van De Bataven de voetbalkantine met kleedkamers en het toiletgebouw bij het zwembad Walburgen tegen de vlakte gegaan voor een nieuwe, grotere sporthal met kantine. Die werd in 2004 opgeleverd. Daardoor kon de Strang gesloopt worden en werd er in die buurt woningbouw gepleegd, zoals een gebouw voor begeleid wonen. Er staat ook nog een leuk beeldje Watervreugde genaamd van Han Aards-Thorig.

En weet je dat wij inmiddels al bijna dertig jaar ook een Jenaplanschool voor openbaar onderwijs hebben, nu gevestigd aan de Nijmeegsestraat? Dat is De Tichelaar. Overal zitten nu jongens en meisjes bij elkaar in de klas. De Jozef- en Mariaschool zijn 1995 samengegaan en dat heet nu De

Complex van De Bataven op Walburgen.

Vonkenmorgen. Dat is een perceelsnaam waar mijn historische kring mee kwam. De jongste leerlingen zitten in het gebouw aan de Schoolstraat en de bovenbouw zit nu aan de Nijmeegsestraat. Voor de peutertjes was er ook een ruimte: eerst 't Hölleke in het souterrain aan de Markt 20, waar gemeentewerken op de bovenverdieping zat. Toen de peuters verhuisden naar een houten barak tussen de Leemhof en Providentia in, heeft onze historische kring nog een tijdje in het souterrain van Markt 20 gezeten. In 2004 verhuisde de peuterschool weer. Nu naar een nieuw gebouw aan de Nijmeegsestraat. Omdat de gemeente begin 2001 heringedeeld was met Bemmelen en Huissen was het gemeentehuis van

Gendt leeg komen te staan. In dat oude gemeentehuis trok de historische kring in en dat deel heet nu Villa Ganita, ons kringgebouw. Daarnaast kwam een nieuwe aanbouw voor de peuters en het kinderdagverblijf De Zonnekinderen. Nu steeds meer ouders werken, is er een grote behoefte aan kinderopvang gekomen, hoewel het soms te duur voor werkende ouders wordt. Maar de peuters zitten er inmiddels ook niet meer. Ze blijven aan het verhuizen want sinds half 2013 zitten ze nu bij de Vonkenmorgen aan de Schoolstraat.

Woningbouw

Nu we het toch over woningbouw hebben. Je kent alle nieuwe woonwijken in Gendt nog niet. Gendt is best groot gegroeid. Een van de eerste die de afgelopen halve eeuw aangelegd is, is de autoluwe woonwijk De Dries in 1973/1974. Huis te Gendt, een wijkje met woningen voor ouderen, werd iets daarna aangelegd, net als de bebouwing van het Kerkepad rechts van waar we nu lopen. De wijk Huis te Gendt ligt op de plek van het historische, adellijke Huis te Gendt dat ooit het bestuurscentrum van Gendt was, maar jij kent het vast nog als dat vervallen huis dat in de oorlog zwaar beschadigd was. Grootschalig zijn ook de Lootakkers I en II, die startten in 1975 en eindigden in 1991, achter de boerderij de Lootakker. Daarna kwam nog de Molenwijk gedurende de jaren negentig; die ligt achter de

Dries. Die wijk is genoemd naar de verdwenen molen bij de Kapelstraat. Door dit alles groeide het dorp Gendt met duizenden inwoners. De Molenwijk vormde lange tijd het einde van de grootschalige uitbreiding. Dat kwam door de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening, waardoor alleen nog inbreiding mogelijk was. Er verschenen intussen en ook nog daarna wel een aantal appartementsgebouwen in het centrum zoals Anna's Hof (1998), Julianahof (1999), Elisa's Hof (2004), de Kattenberg (2006) en de laatste jaren de Dorps-Es en woon/zorgcomplex Hof van Breunissen. Daarin wonen meestal ouderen, die

alles gelijkvloers willen hebben en genoeg hebben van de tuin. De crisis waarvan we sinds 2008 wel kunnen spreken, heeft nog steeds grote invloed op de bouw. Hoewel er genoeg plannen zijn, zoals bij Vleumingen en de Bongerd bij de Kruisstraat/Langstraat en de overheid inmiddels geen beperkingen aan uitbreiding stelt, vormt het gebrek aan geld wel die belemmering waardoor nieuwbouw al jaren stil ligt.

Industrie en ondernemingen

De bouw heeft het momenteel door de crisis heel moeilijk. Dat zal ook wel zijn weerslag hebben op ons industrieterrein in Gendt. Weet je dat het officieel industrieterrein Gendt/Bemmel heet? Het is in 1985 uitgebreid, toen jij al lang weg was. Er zijn veel verschillende bedrijven gevestigd, die meestal met de bouw te maken hebben, zoals wooninrichting Rensen, Sessink wonen en slapen, Home Garden voor open haarden en sanitair, bouwhandel Wiecherink, Joosten kunststoffen en timmerfabriek Van Heck. Die zit niet meer aan de Torenlaan, hoek Markt. Daarnaast zijn er toch ook andere bedrijven op het industrieterrein zoals dat van Karel Witjes (zeefdruk), Gommers-Duchaine (siervissen) en sinds ruim een jaar De Smaakcateraar om er maar enkele te noemen. De Smaakcateraar voorziet in een behoefte want De Herberg, of Boerstal zoals jij misschien beter kent, is ermee opgehouden.

Banken

De veranderingen op ondernemersgebied zijn eigenlijk te talrijk om op te noemen. Eerst waren er ook enkele banken in Gendt om de ondernemers te ondersteunen. De Boerenleenbank zat eerst aan het Julianaplein en verhuisde als Rabobank in 1974 nog naar een grote vesting aan de Dorpstraat. Ze zaten al 100 jaar in Gendt maar sloten vorig jaar hier de deuren en niet alleen hier, maar in alle kleine kernen. De ABN zat in 1972 aan de Julianastraat en verhuisde daarna als ABN AMRO naar de Dorpstraat en was nog eerder dan de Rabobank uit Gendt weg. Tegenwoordig halen we het geld uit de muur. Die automaat zit nog wel naast de voormalige ABN AMRO-vestiging, maar de Raboautomaat zit tegenwoordig naast bakker Milder. Die komen we straks nog wel tegen, mocht je willen pinnen. Laten we maar eens verder wandelen. De bibliotheek ken je ook nog niet. Daar zat vroeger de meisjes-VGLO, voordat die naar de Nijmeegsestraat verhuisde. Toen kwam er een schoenfabriek in, die eind jaren zestig gesloopt werd. Deze bibliotheek wordt ook door bezuinigingen in het bestaan bedreigd. Hier in Gendt blijft die nog even, maar ik heb gehoord dat dit dan alleen de

jeugdafdeling zou zijn, maar ik weet niet of dat allemaal waar is. Tegenwoordig kun je in de bibliotheek computercursussen volgen, van internet gebruik maken en er zijn ook dvd's en kleine handzame boekjes te leen, de zgn. dwarsliggers. Dan was hier verderop Eltinks Geschenkenhuis,

dat later alleen witgoed verkocht. Dat was bar makkelijk dat je gewoon in het dorp een nieuwe stofzuiger of wasmachine kon kopen. Nu kun je voor klein spul als een mixer of koffiezetapparaat wel naar de Blokker, maar voor het grote spul moet je toch naar de stad of je bestelt het via internet. Dat gebeurt ook steeds meer. Je ziet dat er nu een kinderkledingwinkel in zit, Kabaal. Vroeger had je een kinderkledingwinkel Puk en die zat aan de andere kant van de Dorpstraat. Dan komen we bij de kantoorboekhandel van Cis Lipmann-Rouw, inmiddels weg en vervangen door Van Dam Tweewielers. Vroeger had trouwens Herman Rouw daar een schildersbedrijf of was het al een kantoorboekhandel in jouw tijd? Het zal zo om en nabij jouw vertrek zijn geweest. Momenteel doen de fietsenwinkels het trouwens niet slecht, want er worden vooral veel e-bikes, elektrische fietsen verkocht. Zo'n

fiets is duurder dan een brommer, dat geloof je bijna niet en je moet nog zelf trappen ook. Dan heb je bonbonwinkel Alberdeco, te verleidelijk voor mij. Die zat eerst aan de Nieuwstraat, maar

heeft nu een centraler pand in het voormalige kledingwinkeltje Rage. Dat ken jij natuurlijk niet, maar je weet vast wel dat hier vroeger schoenmaker Wijnands zat. Toen hij weg ging,

V.I.n.r. Eltink, boekhandel Lipmann-Rouw en schoenmaker Wijnands.

De WASDAG wordt voor U een FEESTDAG met de

English Electric VOLAUTOMAAT

Alles in één:

WEKEN
VERWARMEN
WASSEN
SPOELEN
CENTRIFUGEREN

Breng uw wasgoed mee en wij demonstreren de machine voor U. - Eventueel geven wij U de machine 14 dagen op proef.

ELTINK'S TELEVISIE - ELST - GENDT

U belt en wij draaien - Telefoon 205

Ook voor KOELKASTEN - DIEPVRIEZERS
STOFZUIGERS - WASMACHINES - CENTRIFUGES

Nu hangt de vuile was soms buiten; in 1962 kon je nog met je vuile was naar de winkel...

zat er nog korte tijd een andere schoenmaker, Nico Jansen, die naar ons Gendtse winkelcentrumje aan de Julianastraat is verhuisd, daar komen we zo. Dan komt Klarenbeek Vastgoed, interessant als je weer naar Gendt terug zou willen verhuizen. Klarenbeek is nog pas zelf verhuisd vanaf de overkant. Dan kom je bij bakkerij Milder en daarachter kapperszaak Simone. Waar nu dus drie bedrijven zitten, Klarenbeek, Milder en Simone, zat heel vroeger café Coops, of was dat voor jouw tijd? Toen kwam Geveling erin, maar dat gebouw brandde af in 1973. Na de nieuwbouw werd het snackbar Bonna Fritura en café 't Centrum, gedreven door Ben en Ria Jansen. Het was best groot als je ziet dat nu drie zaken op die plek zitten. Alle veranderingen zijn bijna niet meer bij te houden.

Maar laten we maar de weg oversteken naar het winkelcentrum. Dan komen we op de plek waar

vroeger het kerkhof was en daarna werd het Juliana-weide. Bij het Kersenfeest stond en staat er nog steeds een tent, maar nu heeft die wel minder plek. Dan zien we eerst op de hoek bakkerij Van Beek. Die verkoopt nu ook ijs. Daarvoor zat er het Globe reisbureau. De markt voor reisbureaus is door internet heel slecht geworden, dus die vind je niet veel meer.

Winkelcentrum

In den beginne in 1971 zat hier de K-markt van Geveling, die K stond voor Kroon, een inkoopcombinatie. Ernaast was een cafetaria/gokhal, dan kwam de brillenwinkel, kapper Paul Roelofs en tenslotte de ABN. Iets verderop aan de Sint Maartenstraat had je Loeff-Megens woninginrichting met als opvolger in het pand daarna weer kapper Paul Roelofs en na diens vertrek zat er nog een bloemenwinkel, een dierenwinkel en nu weer kapsalon Suus in. De K-markt werd later de Albert Heijn. In 1984 werd dat een grote, mooie supermarkt. En er volgden toen nog meer winkels. Het werd een klein, deels overdekt winkelcentrum. Toen Albert Heijn uitbreidde, kwam daarnaast de Etos, de Bruna, die ook als postkantoor fungeert en Zeeman. Zeeman zat er vanaf 1988, maar is nu weg en daar zit nu de speel-

In het midden het kerkhof met grafstenen.

goedwinkel Toys2Play. Aan de overkant kwam de Blokker vanaf 1989. Dan heb je kledingwinkel Catootje, die van Warenhuis van Driel na enkele inbraken hiernaartoe verhuisd is. Catootje gaat weg, dat zie je wel, er hangt een affiche met te huur erop. Er zit op de plek van speelgoedzaak de Wigwam sinds een paar jaar Anna's lingerie-winkelen al vanaf het begin de Brillenwinkel Hendriksen (*net veranderd in Jadine's Brillenwinkel*) en schoenmaker Nico Janssen, die iedereen schat noemt, maar jou misschien niet. Ixora Bloemen van Herman Rensen vormde het sluitstuk aan de Dorpstraat, dat weet jij misschien ook nog niet, want dat was waarschijnlijk na jouw vertrek, maar op die plek is nu grand-café

Het Pleyn. Laten we daar maar even op het terrasje neerstrijken want we hebben voorlopig genoeg nieuws gezien.

Een blik op de cafetaria en uithangbord bril van de Brillenwinkel.

Tankstation Milder daarnaast is als een van de weinige nog een herkenningspunt voor onze emigrant. Eindelijk een ondernemer die er al heel lang zit, hoewel nu de zaak door de zoon gedreven wordt. Herenkapper Messink aan de Dorpstraat, waar mannen en kinderen binnenliepen voor een knipbeurt en vrouwen voor de pedicure en de meesten met een pakje sigaretten of doos sigaren de winkel verlieten, is er al zeker tien jaar niet meer. Theo Messink is intussen overleden. De zaak werd daarna een cadeauwinkel met weer daarnaast snackbar Karel'tje (1986). Snackbar Karel'tje is verbouwd, waarbij de cadeauwinkel verdween en Karel van Galen heeft het bedrijf een paar jaar geleden overgedaan en nu is het petit restaurant Braulio is geworden. Op de hoek zat de fotozaak van Jan van Driel en daarna van Hilgenberg en nu weer heel lang de apotheek. Die kwam er toen dokter Baselier geen apotheekhoudende huisarts meer mocht zijn. In Gendt en omstreken kun je geen apotheekhoudende huisarts meer vinden. In de apotheek bleef in de etalage ruimte over en die heet nu de Kijk-

ruit en daar zijn steeds wisselende tentoonstellingen te zien. In de winkel ernaast zat steeds wat anders, eerst Jo de Beijer met witgoed, toen Ra-

Ixora Bloemen is hier in aanbouw.

dio Jo-Jo, toen dierenspecialzaak Gompy, toen de brei- en stoffenwinkel van Ubeda, nog even logopedie van M. v.d. Heijden en nu kun je er een Thaise massage nemen. Mocht je intussen moe zijn van al het lopen, kun je vragen of ze tijd hebben jouw voeten te doen. Daarnaast zat de sanitairwinkel van Jo Pere, nog een tijdje Fa.

De brandstofprijzen van Milder (zie uithangbord) benaderden in de jaren tachtig in guldens de euro's van nu.

Rijken met gordijnen en tapijten en nu 't Stof-fenrijk. Wist je dat de laatste tijd handwerken en naaien weer helemaal 'in' is? Zou dat met besparen te maken hebben of het knusse gevoel in deze jachtige tijd? Ik weet het niet. In de jaren zeventig zat iets verder nog de slijterij De Wijnkelder van Piet Braam. Daar heeft Ubeda ook nog jaren in gezeten en nu is dat gewoon een woonhuis.

Dan komen we als we de weg oversteken langs de Rabobank. Nu dicht en wie weet wat daarvan gaat worden. Hier stonden vroeger twee rijtjes noodwoningen, maar die zijn in de jaren zestig gesloopt. Charl, dit huis moet je nog bekend voorkomen, nu kun je het weer een beetje

Verbouwing Karel'tje.

plaatsten, of niet? Dit was vroeger de hervormde pastorie. Dan belanden we bij makelaars- en assurantiëkantoor Guijt aan een rotonde. Weer nieuw voor jou. Rotondes zijn de laatste jaren erg in zwang gekomen net als verkeersdrempels. In iedere plaats in Nederland wordt je ermee

Wegens ruimtegebrek

Grote verbouwings uitverkoop

alles moet weg!

RADIO JAN VAN DRIEL GENDT

een greep uit onze collectie

BICO WAS-VOLAUTOMAAT voor	f 460,—
UNILUX WASAUTOMAAT van f 814,— voor	f 598,—
RUTON KOELKAST van f 289,— voor	f 229,—
DIEPVRIEZERS voor	f 440,—
ESTA KOELKAST 140 liter	f 215,—
AEG TURNAMAT S met Nederlandse AEG-garantie + van Driel service van f 965,— voor	f 795,—
STRIJKIJZERS vanaf	f 21,—
RUTON WAS-VOLAUTOMAAT van f 929,— voor ..	f 690,—
PHILIPS DROOGTROMMEL voor	f 299,—
DRAAITOP STOFZUIGER voor	f 139,—

verder korting in alle afdelingen!
profiteer hiervan!

RADIO JAN VAN DRIEL GENDT - 1562

In 1969 hield Jan van Driel nog een grote verbouwingsuitverkoop

doodgegooid. Guijt heeft vette jaren gehad op de woningmarkt toen die nog in de lift zat, maar 'what goes up, must come down', zoals ze bij jullie zeggen en het is de laatste jaren heel moeilijk geweest. Guijt kende je nog niet, maar wat een verademing voor jou, aan de overkant de fietsenwinkel van Leenders, op deze plek in 1966 gevestigd. Willie Leenders is overleden maar zijn zoons Robert en Willy drijven de zaak al jaren. Links naast Leenders zat de eerste cafetaria van Gendt, cafetaria Delleman. Rechts van Leenders zat drogisterij Nijs. Dan had je de Sparwinkel van de familie Tap, waar nu Chinees restaurant Majulah zit. Heel vroeger was hier de halte van de Betuwsche Stoomtramwegmaatschappij, waar jouw ouders soms mee meegingen. Hier is ook een ingang van de wijk de Lootakkers, waar we het over gehad hebben. Dan kwam hier vroeger de fietsenzaak van Bertus Peters. Dat werd daarna lijstenmakerij Eastland Gallery, daarop een uitleen van grote gereedschappen van de fam. Janssen, vervolgens kapsalon Suus en nu Tijd voor Taart, waar je van alles kunt kopen om zelf aan de slag te gaan. Cupcakes zijn overgewaaid uit Amerika en taart en cake bakken is weer helemaal in de mode. Er zijn zelfs bakprogramma's op de tv. Even ver-

Boven de Sparwinkel in 1962 en het witte gebouwtje in de verte is het beruchte café 007.

Lege plek links waar nu Guijt is met zicht op de deels nog onbebouwde Langstraat.

derop zat eerst de Doe-het-zelf-zaak van Derksen, maar nu zit er een stoffeerderij Boogaars in. Die zit trouwens ook in Zevenaar en over de grens in Emmerich. Dan had je café Braam van Dos van de Bond wat later de Witte Walvis, discotheek Le Matador en discotheek 007 heette. Berucht in Gendt en omstreken vanwege de caféruzies. Dokter Baselier moest daar af en toe opdraven om eerste hulp te verlenen en zijn hechttechniek te perfectioneren. Kijk hier passeren we schoonheidssalon Kiriki. Op de hoek bij huize De Brug zat vroeger een oude schoenmaker, Huisman, dat weet je nog wel, en dan had je de Boerenbond, A.B.T.B., nu Welkoop.

Dan kwam op de Kapelstraat kapsalon/sigaren-magazijn Loman, nu weg en het woonhuis en de witgoedwinkel van Loeff, die later eethuis de Kapel dreef. Daarna werd het mini-resto snackbar Richard en nu heet het Cafetaria Broeders. Kun je zelfs op zondag verse broodjes krijgen. Daarnaast zat het schildersbedrijf van Huub Nijs, ook al overleden. Later verhuisde dat bedrijf naar de Dorpstraat en nu zit het in Huissen. Maar laten we

De fietsenwinkel van Peters heeft al veel verschillende bestemmingen gehad.

eens naar de andere kant van de straat gaan en dan langzaam teruglopen.

De volgende Ganita mare lopen we de Dorpstraat aan de andere kant terug en kijken we wat nog meer veranderd is. Op- en aanmerkingen en foto's zijn van harte welkom.

**Yvonne de Boer
m.m.v. Henk Klaassen en
Martien Roelofs**

Foto's in artikel: Ben Cornelissen, fam. Van Galen, Henk Klaassen, Sjaak Veldkamp en archief HKG.

Eind Dorpstraat, begin Kapelstraat.

Schildersbedrijf Nijs.

Dialectwoorden

afbattere (aflossen, pak slaag geven)

A'j nie uutscheij metta geplaog gao'k ow drek afbattere.

afgekwats (daar werd veel geroddeld)

A'j pien ien de hjenne wil hemme mô'j 'n hortje bi'j die luij op dâ benkske gaon zitte. Daor wör mien toch 'n boewl afgekwats!

aonwas (rente op geld)

A'j geld op de bank zet krie'j aonwas. Dâ's rente.

bankepach (jaarlijks pachtbedrag voor een plaats in de kerk)

Wi'j hemme vroeger jaorelang bankepach betaold vör bank 39 plek 7.

effe, efkes of ekkes (even)

'k Gao ekkes noar de kiepe kie-ke.

feducie (vertrouwen)

Nao al dâ geruzie ien de bjuut gao'k 't liefste mar op 'n a-ndere plek wone. Dâ'r 't hier nog goed gee komme, daor hé'k hee gin feducie mer ien.

kajjere (kletsen/keuvelen/kuieren)

Metta mooie weier zitte d'r duk, merstal ouwe minse, op de diek op 'n benkske te kajjere.

kak en jen (kale kak en opschepperij)

Mé'r 't betaole van bankepach ien de kjerke was ôk wel goed te zie-n wie of d'r mé kak en jen veuriën hadde gepach. Dâ ware de duurste plekke. Daor wie-r um gestreje.

oks (lomperik/domoor)

Die stomme oks lie-p mette klömp dwars deur die varse cement van de stoep bi'j de veurdeur. Now kuwwe wer overneij beginne.

ombesoews (onbesuisd/wild/woest)

Dâ onbesoewde gedoe van ow mô mar us afgelope zien. Gi'j doe vuls te gevaorlik.

onderlaoge (bedbodem)

De onderlaoge van 't liddekant wie-re van houtere planke gemak.

ondermellek (afgeroomde melk)

Onderroom en ondermellek is krek allins.

schabulle (donderjagen)

Metta schabulle rondöm 't huus hadde de blaoge aor-dig wâ plentjes ien de hofplat getraoje.

vakswèrek (vakwerk)

Martien is 'n barre timmerman. Die mik ongeleufelik mooi vakswèrek.

vaore (varen)

Ans gee duk vaore op 'n driemaster.

Verkleinwoorden

aonslutingske (aansluiting/aansluitinkje)

Dâ aonslutingske van 't dak op de muur is nie goed gemak. Daor kan 't naor binne règene.

bedoeningske (bedoenning/bedoeninkje)

Op 'n klein bedoeningske ku'j de kos nie vördie-ne.

eugske (oog/oogje)

Metta eugske van de kat is iets nie goed. 't Kan wel us zien dattie d'r niks mé kan zie-n.

feuiske (vaas/vaasje)

Dâ's 'n mooi feuiske vör flette.

fietske (fiets/fietsje)

Mien bruur hâ'r 'n fietske wâ te klein was. Hij rakte

mette knei'j 't stuur.

gaoter (gaten)

Kiek uut vör die gaoter die 'k hé gegrave. Dâ'j d'r nie ienklowöt mô'j mar dinke.

gao-toch-e-weg (uitroep van verbazing)

Toen 'k vör de grap zei dassie ien Fliere naor olie gienge bore zei Jan: 't zal toch nie waor zien, gao-toch-e-weg.

gripke (greppel/greppeltje)

Vör afvoer van 't waoter hé vâd 'n gripke gegrave.

grötje (grot/grotje)

Ien 't bos was 'n mooi grötje gemak waor 'n beeldje van Maria ien ston.

gruufke (groef/groefje)

Umdâ d'r 'n gruufke van de grammefoonplaat kepot was deej tie 't nie.

kreske (kras/krasje)

Op die ouwe foto zitte 'n dil kreskes. Ge kun zwat nie zie-n wie d'r op stee.

kretje (krat/kratje)

Nim gi'j dâ lège kretje mé a'j bôdschappe gao doewn?

oijerkje (ader/adertje)

Dâ was nie gemekkelik um die spuit ien dâ kleine aoiwerkje te kriege.

stintje (steen/steentje)

Laots hé'k 'n stintje gevonde wor'j kats deurhin kun kie-ke. Eigelik is 't 'n glaozere ding.

vönske (vonk/vonkje)

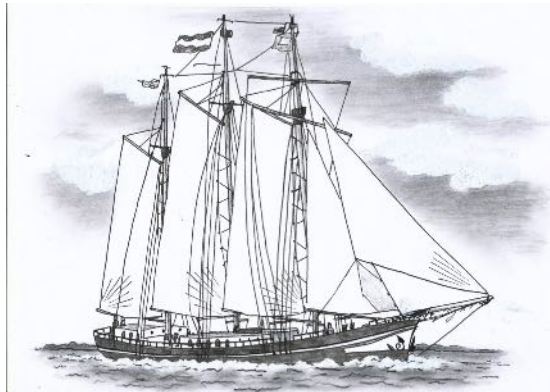
Dör dâ kleine vönske vloog de ziedkant van de graaf ien bra-nd.

Uitspraak/gezegde

A'j mien gistere hâ **besteld**, hâ'j mien now gehad.

Stop met commanderen en ga zelf aan het werk

Herman Buurman

Te-

kening: **Wilma Schouten-Kregting**

Herbergen, bierhuizen, bierhuishoudens, tapperijen, kroegen, logementen, uitspanningen, etablissements, bars en cafés

DEEL I

Ze waren in de tweede helft van de 19e eeuw overal te vinden in de stad en op het platteland en in Gendt vooral in de omgeving van de steenfabrieken en de scheepswerf.. Dus op plaatsen waar bedrijvigheid was, zoals bij de overzetveren, waar meestal ook een aanlegplaats was voor schepen. Cafés dienden als wacht- en praatlokalen voor reizigers die bij het veerhuis moesten wachten. Overnacht werd in herbergen, die trouwens ook het domein van steenfabriekarbeiders waren als ze na zware gedane arbeid vertier zochten. Vaak kwam het voor dat ze dronken huiswaarts over straat wankelden. Vrouwen kwamen nauwelijks in een café of het moest zijn om hun aangeschoten man mee naar huis te nemen. Enkele lieden presteerden het zelfs voor ze naar hun werk gingen al het nodige te nuttigen. Adriaen van Ostade (1610-1685) is een bekend schilder van het uitbundige vermaak van boeren en dorpelingen in herbergen. Daar zijn er in Gendt ook vast een aantal van geweest. Zelfs in Flieren en in de Kommerdijk kwamen herbergen en/of bierhuizen voor.

Veerhuis 'Het Gendtse veer'

Bij het Gendtse veer zal het rond het jaar 1200 nog wel rustig zijn geweest. Toen was dit veer er namelijk al. Het eerste Gendtse veerhuis heeft vroeger in de tegenwoordige uiterwaarden gestaan. De dijk liep toen vlak langs de Waal; dat noemde men een schaaldijk. Het oude veerhuis werd in 1854 afgebroken. Ondertussen was de dijk verlegd en werd een nieuw veerhuis aan de dijk gebouwd. Het overzetveer bleef op dezelfde plaats, ongeveer bij 'den Bol', zoals men dat noemde.

Het Gendtse veer had vele eigenaren: Gradus

Nederlandse militairen bij het oude veerhuis.

Hendriks was veerbaas in 1832 en daarna volgden Jan Hendriks, Hermanus Janssen, Hendrikus Lippes, Evert Hendriks, Rutgeris Wissing, Antoon Wolters en Jan van Bon. In 1929 kocht Matthijs (Tieske) de Beijer het veerhuis. Tieske was getrouwd met Everdina Daanen uit Bemmelen. Tieske had voorheen gevaren als zetschipper voor steenfabriek de Zandberg. Verteld werd dat Tieske ontslag gekregen had op de Zandberg door een droom die hij verteld had aan enkele schippersknechten. Deze droom was doorverteld aan de directie.

Tieske vertelde: *Ik had vannacht een droom. Ik was dood en stond bij Petrus aan de hemeldeur. Petrus zei tegen mij, voor jou zal het wel moeilijk worden, jij bent niet zo erg braaf geweest. Toch vroeg ik aan Petrus of ik even naar binnen mocht kijken; ze zeggen dat het zo goed is in de hemel. Toen ik naar binnen keek zag ik de oude heer (directeur) van de Zandberg aan tafel zitten bij een gouden bord en een gouden lepel en vork. Toen ik dat gezien had, zei ik tegen Petrus, nou*

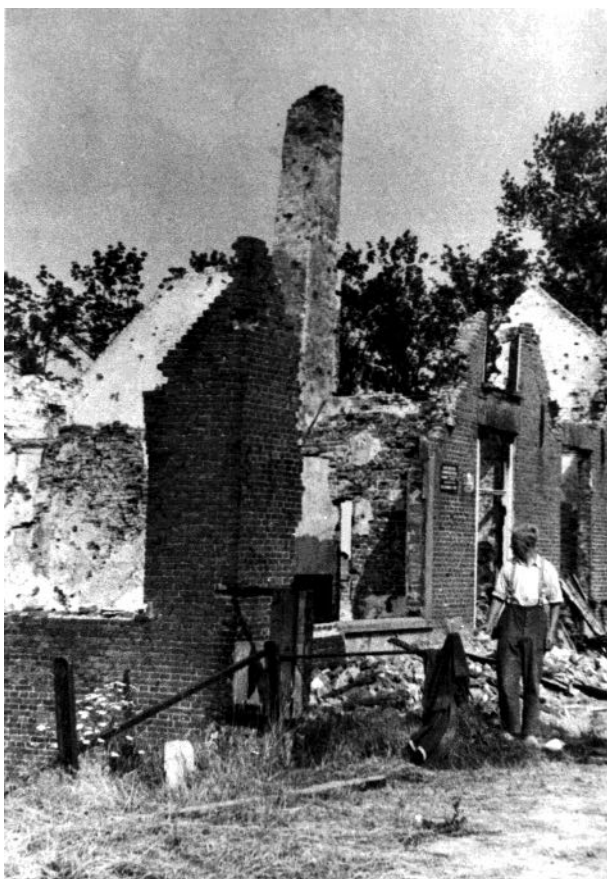
Tieske en Gijs met passagiers.

Het naoorlogse veerhuis.

hoef ik er niet meer in, dan ga ik nog liever naar de hel.

Tijdens de oorlogsjaren van 1940-1945 waren Nederlandse militairen ingekwartierd bij De Beijer in het veerhuis. Net voor het einde van de oorlog is het pand geheel vernield. Na de evacuatie kon de familie De Beijer wonen in een

Wim de Beijer bij de ruïne van het veerhuis.

schuur onder aan de dijk in hun tuin. Na alle ellende van de oorlog verdronk eind 1945 Wim de Beijer, zoon van Tieske, in de Waal. Op de fundering van het vernielde veerhuis kon in 1948 weer een nieuw pand gebouwd worden. Tieske de Beijer had daar een café, brandstofhandel, zand- en grinthandel en overzetveer. De laatste eigenaar was Gijs de Beijer, zoon van Tieske. Gijs was getrouwd met Lena Dikmans uit Nijmegen. Ze kregen een zoontje, dat kort na de geboorte is overleden. De belangstelling voor het veer verminderde evenals het kolenverbruik, hetgeen een financiële strop betekende. Er was niets meer te verdienen. Het veer en de loswal waren er tot 5 december 1965 en de exploitatie van het café is kort daarna beëindigd. Het pand is met de dijkverzwaring in april 1990 gesloopt. Gijs is overleden op 14 maart 2002 en Lena op 24 november 2013.

Het veerhuis Concordia

Het veer kwam er in 1888, toen de jonge Hendrik Cornelissen als 37-jarige vrijgezel van Ubbergen naar Gendt kwam. Hij betaalde 5.496 gulden voor het pand aan Theodorus Wegh, de vroegere eigenaar. Zijn veerhuis werd in de volksmond toentertijd genoemd De Steenen Trap, maar ging later café Concordia heten. Hen-

Lena en Gijs de Beijer.

drik kreeg in datzelfde jaar nog het recht van een overzetveer en vergunning om op zalm te mogen vissen. In 1891 trouwde hij met Hendrika Milder uit Hulhuizen. Er was veel bedrijvigheid toentertijd. Cornelissen had een café, loswal, aanlegsteiger en overzetveer. Eén keer per jaar was er de Hulhuizer omdracht; het café diende als clubhuis voor voetbalvereniging Excelsior en Sinterklaas zette na de Tweede Wereldoorlog bij Cornelissen voet aan wal.

Op maandag 10 september 1900 ongeveer 1 uur in de middag gingen vier steenfabriekarbeiders naar hun werk op de steenfabriek. Alvorens zich naar de steenfabriek van J. van der Made en steenovenbaas J.H. Bruins te begeven zijn ze gezamenlijk naar de herberg van H. Cornelissen gegaan. Deze herberg had de bijnaam 'De steenen trap' en ze hebben daar buiten, volgens de getuigenis van de vrouw van H. Cornelissen, 5 flessen bier gedronken. Daarna zijn ze de Polder

Marie en Jan Cornelissen.

opgegaan tot bij de herberg van G.H. Elbers. Laatstgenoemde deelde mede wat die vier daar gedronken hadden: drie personen ieder een borrel en één persoon een glas bier, waarna ze naar hun werk vertrokken.

Het is de vraag wat er daarna van hun werk terecht is gekomen.

Op 13 mei 1918 is Hendrik Cornelissen overleden. Na het overlijden van Hendrika in 1938 nam zoon Jan Cornelissen het bedrijf over. Jan was in 1927 getrouwd met Marie Bosman uit het Galgendaal. Hun pand werd in de Tweede Wereldoorlog zwaar beschadigd, maar op die plaats kon weer een nieuwe woning met café gebouwd worden. In de periode 1935-1960 was er altijd drukte op de loswal. Schepen met kolen, maïs, tarwe en turf werden o.a. gelost voor de Boerenbond in Gendt. In de oorlogsjaren was dat wat

minder, hoewel in de nachtelijke uren wel zaken werden gedaan met schippers. Het veer vervoerde vooral steenfabriekarbeiders van en naar Kerckdom. In 1965 werd zoon Hendrik eigenaar;

hij was in 1957 getrouwd met Rieka Derksen uit de Frik (Dijkstraat).

Hendrik legde zich vooral toe op de zand- en grinthandel, daar was na de oorlog veel vraag naar. Het veer was er tot 1972; toen kon er niets meer mee verdiend worden. Zijn broer Gerus trouwde met Thea Derksen, zus van Rieka. Dit paar was in 1964 een camping begonnen op het terrein langs de Waal. Het bedrijf werd later voortgezet door hun zoon Roger en Anciëlla Cornelissen-Tap en bestaat nu ook alweer 50 jaar. Jan Cornelissen overleed op 9 februari 1978. Hendrik en zijn zoons Hans en Harrie gingen plezierjachten bouwen en verhuren. In 1988

Hendrik, moeder Marie en Rieka bij het 100-jarig bestaan van Cornelissen.

vierde de familie Cornelissen het honderdjarig bestaan van het bedrijf. Aan de achtergevel kwam een mooi kunstwerk, gemaakt bij Ambacht Haalderen.

Hendrik en Rieka zijn overleden. Hans nam later met Ingrid Cornelissen-Hendriks het veerhuis

Opname bij het 125-jarig bestaan van Cornelissen.

met café over. Marie Cornelissen-Bosman overleed op 10 januari 2001 op honderdjarige leeftijd. Op 24 november 2013 vierden Hans, Ingrid, Harrie, Roger en Anciëlla Cornelissen het 125-jarig bestaan. In de zomermaanden kun je genieten op het terras met uitzicht op de Waal.

Café Elbers op de Polder

Gerardus Hendricus Elbers had een café op de Polder. Hij kwam van Arnhem en was getrouwd met Anna Hoogveld uit Angeren. In 1873 vestigden ze zich in Gendt. Zijn bezoekers waren vooral steenfabriekarbeiders. Toen er in 1896 naast hem een woning afbrandde, vroeg hij vergunning voor de bouw van een blok arbeiderswoningen. Dat is het tegenwoordige pand Polwaard. In het jaar 1901/1902 zijn er in Gendt 22 vergunningen uitgegeven voor dranklokalen. De spreuk 'Een goed café om de hoek is beter dan een verre brouwerij' was zeker in Gendt van toepassing.

Drankmisbruik

Er werd in de herbergen van het 19e eeuwse Gendt onvoorstelbaar veel gedronken. Dat was een ernstig sociaal probleem; van het toch al karige loon dat eigenlijk in de beurs van de huisvrouw hoorde, verdween een groot deel in de

geldla van de herbergier. Onderwijzer Theodorus Makaay uit Gendt, die een vurig drankbestrijder was en contacten had met kruisverbondafdelingen (vereniging tegen drankmisbruik) van Nijmegen, Arnhem en Huissen, beseftte dat er iets gedaan moest worden tegen het drankmisbruik in

ADVERTENTIËN.

Aanbesteding.

Op Zaterdag den 21 Maart 1896 's namiddags om 2 uur zal in het café van G. H. ELBERS op den buitenpolder onder Gent (Overbetuwe) publiek worden

aanbesteed :

Met bouwen van een blok ARBEIDERSWONINGEN op een terrein van het onlangs afgebrandde huis, voor rekening van den heer G. H. ELBERS aldaar.

Teekening en bestek liggen van af Dinsdag in voornoemd café ter inzage. Inlichtingen geeft J. PUBLIÏCHUIZEN, Kerkdom, gem. Ubbergen, waar ook gedrukte bestekken te verkrijgen zijn al 10 RO.

Aanwijzing op den dag der besteding om 12 uur. (648)

Gendt. Pastoor Huijgens en de jonge Hendrik Braam, arbeider op de steenfabriek, gingen hem ondersteunen om ook in Gendt een kruisverbondafdeling van de grond te krijgen. De Gendtse oprichters werden ondersteund door de Nijmeegse afdeling waarvan dr. Banning voorzitter was. De activiteiten werden onvermoeid voortgezet. Gendt werd zelfs op zondag 5 juni 1896 uitverkoren als plaats voor een groot-scheepse Gelderse propagandameeting. Enkele honderden drankbestrijders uit Druten, Nijmegen, Arnhem, Huissen, Millingen en Wijchen

kwamen naar Gendt met de schroefstoomboot Industrie. Een groot aantal mensen werd aangevoerd met de stoomboot Concordia. Vanaf Het Gendtse Veer werden ze begeleid door de muziekverenigingen van Huissen en Gendt naar het gebouw Providentia aan de Leemstraat (Dorpstraat). Sprekers waren meester Makaaij, pater Rijken uit Huissen en pastoor Huijgens van Gendt. Er werd die dag niets anders gedronken dan melk, limonade en lichte bieren. Ook werden sentimentele prenten verspreid, zoals die met een huilende moeder en een kind dat haar dronken vader aanklampt met de tekst: 'O vader lief toe drink niet meer'. De Gendtse afdeling was aangesloten bij de RK bond van Matigheidsverenigingen Sobriëtas. De vereniging hield maar enkele jaren stand. In 1901 probeerde men de vereniging nieuw leven in te blazen door een nieuw bestuur te benoemen. Willem van Hoorn en Thee Derksen werden benoemd als voorzitter en secretaris. *Men twijfelde vooraf al of ze de kracht bezaten om de vereniging met het oog op deze bevolking in bloei te doen winnen.*

Café De Boomgaard

Wilhelmus Friessen was in 1882 eigenaar van bovengenoemde herberg, die na het overlijden van Wilhelmus nog twee jaar gerund werd door de weduwe Friessen. Daarna was Willem Derksen twee jaar eigenaar. In 1894 kocht Nicolaas Lambertus Rensen de herberg. Nicolaas was gehuwd met Everdina Boerboom, beiden kwamen uit Doornenburg. Hun dochter Maria trouwde in 1926 met de zoon van Harry Peters, die van 1885 tot 1905 molenaar was op de Gentsche molen. Molenaar Harry was getrouwd met Maria Bosman uit het Galgendaal.

Zoon Henricus, ook Harrie genoemd, nam café De Boomgaard over van Nicolaas Rensen. Maria overleed na de geboorte van hun zoon Nico in 1928.

Arnoldus (Nol) Aarntzen die getrouwd was met Johanna Witjes werd daarna eigenaar van De

Het vooroorlogse café De Boomgaard.

Boomgaard. Zijn vader Jan Aarntzen had het pand gekocht. Na Nol Aarntzen werd Nol van Zwam huurder van het pand en later Piet Couprie. Op het laatst runde Nol Aarntzen zelf weer het café.

Bij herberg De Boomgaard van N.L. Rensen in Hulhuizen vond een formele kloppartij (vechtpartij) plaats. Een beschonken raadslid raakte in gevecht met twee andere raadsleden. Zodanig dat allen om beurten onder en boven lagen. Ooggetuigen verklaarden dat één raadslid de gehele weg ruim nodig had, iets waarover zich niemand verwonderde.

Voor het café was een aanbindplaats voor paarden. De paarden kregen voer en water en de koetsier sloeg snel een paar cognacje achterover: het bekende 'koetsiertje'

Café Nooitgedacht

Wilhelm Heinrich van der Lugt en Petronella Smits (tante Pietje) hadden aan de dijk bij de afrit naar scheepswerf Vahali hun café.

Daar lagen twee cafés zo goed als onder elkaar. Want onder aan de dijk lag ook café Waalzicht.

Lambertus en Everdina met hun dochters Maria en Elisabeth.

Wilhelm en Petronella waren in 1907 van Rotterdam naar Gendt gekomen. Eerder was Albertus Gerrits herbergier (1883-1886). Waarschijnlijk is Theodorus Wegh op deze plaats opnieuw

Nol Aarntzen en zijn vrouw Anna.

begonnen in 1887 toen hij zijn vorige café verkocht had aan Hendrik Cornelissen. Daarna volgden opnieuw Albert Gerrits en Bernardus Bresser.

Scheepswerf

Herbergiers op het terrein van de scheepswerf waren van 1882-1902 Daniel van der Donk en Hermanus van der Donk. Daniel van der Donk had tevens een klein scheepswerfje, waaruit Vahali ontstond

Waalzicht

In 1832 was er al een herberg geweest op het terrein waar nu scheepswerf Vahali is, Theodorus Burgers was de herbergier. Hier hadden ze regelmatig te maken met

W. H. v. d. LUGT
Café „Nooit Gedacht”
te Gendt,
(Hulhuizen).

hoogwater. Om bij de woning/café te komen werden dan loopplanken gelegd. Vele jaren later was Hendricus (Hent) Verhoeven, die getrouwd was met Cathrina Verhoeven, de herbergier. Hent en zijn vrouw kwamen van de Ooij en waren de laatste bewoners van café Waalzicht. Eind september 1944 werden de woningen van Hent Verhoeven, tante Pietje van der Logt, Willem Rooding en Jan Cornelissen door de Duitsers opgeblazen. Het pand van Hent Verhoeven werd niet meer herbouwd. Er moest plaats gemaakt worden voor uitbreiding van de scheepswerf van Jan van Hasselt. Hendricus (Hent) had al werk bij Jan van Hasselt als magazijn meester.

Café Pere

Hendrikus (Hein) Pere had zijn loodgieterwerkplaats en winkel aan de dijk bij scheepswerf Vahali. Hij trouwde met Johanna Zweers en zij begonnen daar ook een café. Johanna werd al gauw moeke genoemd door de klanten. Er kwamen veel schippers die bij de werf een reparatie aan hun schip hadden. Bij een kiellegging of een tewaterlating belandde een groot aantal werknemers van Vahali in het café van Hein voor een afzakkertje. Ook konden werknemers van Vahali bij overwerk daar een uitsmijter eten. Het café had vooral bekendheid bij biljarters en zij stonden hoog in clubverband. Zoon Herman kon biljarten als de beste en trok zo vele biljartverenigingen naar Hulhuizen. Dochter Toos en moeke waren actief in het café. Moeke heeft in de zo-

Café Waalzicht bij hoogwater.

mermaanden heel wat flesjes bier door een luikje in de muur aangereikt aan de bankwerkers van Vahali. Het pand is eind jaren zeventig gesloopt. Moeke en Hein hebben nog in de Poelwijklaan

Waalzicht in betere tijden.

gewoond.
Café de Dolle Hoed

H. VERHOEVEN,
Café WAALZICHT
Telef. 309
HULHUIZEN — GENDT

Hent en Catharina Verhoeven.

Dorus Eijkmans, die van Druten gekomen was, trouwde met Anna Pastoors uit Gendt. Ze namen in 1900 de herberg van Hendrikus Gerrits over op 't Hof. Eerdere eigenaren waren Albert Gerrits en Theodorus Willemsen. In de loop der tijd bouwde Dorus er een flinke zaal bij. Hij plakte er wel een vreemde naam aan vast namelijk de

Toos Pere achter de tap.

Dolle Hoed. Later heeft Jan Aarntzen het pand overgenomen en hij begon naast zijn café ook een bakkerij. Jan veranderde de naam van zijn bedrijf in café Het Hof.

Jan was getrouwd met Nelly de Beijer. Beiden kwamen uit Gendt. Er werden vele bruiloften gevierd en dan vooral van Hulhuizenaren. Na de Tweede Wereldoorlog was er door schade aan gebouwen geen grote zaal meer beschikbaar in

Moeke en Hein, genietend van hun pensioen.

de dorpskom van Gendt waar verenigingen bijeen konden komen. Jan Aarntzen stelde zijn zaal beschikbaar voor grote evenementen. Op 17 maart 1959 sloeg het noodlot toe in Hulhuizen. Het gehele complex van Jan Aarntzen brandde totaal af.

Zijn zoon Jo, die getrouwd was met Cato Hoogveld, liet op die plaats een woning met Sparwinkel bouwen.

Kermis in Hulhuizen en Gendt 1899

De kermis in Hulhuizen op 4, 5 en 6 juni en te Gendt op 27, 28 en 29 augustus 1899 is vrij rustig verlopen. Tot handhaving van de openbare orde werden bij die gelegenheden een Rijksveldwachter, een onbezoldigde Rijks- en gemeente veldwachter in dienst genomen, terwijl bij de Gendtse kermis nog twee manschappen der Marechaussee waren gestationeerd. Bij gelegenheid van beide genoemde kermissen werden opge- maakt 7 processen verbaal wegens openbare dronkenschap. Verder één proces verbaal wegens verkoop van sterken drank zonder vergunning en één wegens mishandeling. Omdat zondags met de Gendtse kermis in een bierhuis dansmuziek werd gespeeld zonder vergunning werd voor de twee volgende kermisdagen het bierhuis gesloten.

De Munnikhof

De Munnikhof werd eens bewoond door Antonie Pruijn, daarna steenfabrikant Herman Terwindt en later door de Van Gendts. De Van Gendts hadden er een fruit- en veebedrijf. Twee ongehuwde broers, Hendrikus en Gerardus, woonden

Voor een gezellig zitje en 1ste klas consumptie is het adres
Café „t Hof“ - Hulhuizen
 Beleefd aanbevelend, J. B. J. AARNTZEN

er tot in de jaren zeventig. Na het overlijden van Hendrikus (Hent) van Gendt kwam de Munnikhof leeg te staan.

Vader en zoon Van Neijenhof hadden een olie- en scheepsbenodigdhedenbedrijf op de Waal. Zij leverden de brandstof voor scheepsmotoren en daarnaast scheepsbenodigdheden. Hun standplaats was toentertijd bij de scheepswerf Vahali. Zoon Frans begon later een groot bunkerstation in de Polder. Frans trouwde met Trees van der

Sant uit Doornenburg. Toen de Munnikhof te koop was, wist Frans van Neijenhof Gerd Iding over te halen om in de Munnikhof te beginnen met een café en kantine voor sportvereniging Hulhuizen. Gerd had eerder het café van Herman Peters overgenomen in Doornenburg ook wel later de Ancaribar genoemd. Jaren later bouwde voetbalvereniging Hulhuizen zelf een kleedkamer met kantine. Gerd Iding beëindigde het café, verkocht de Munnikhof en vertrok naar Huissen.

Henk Klaassen

Aanwinsten

Ontvangen van:

Mevr. De Haan-Rensen, benzinebonnen
Mevr. Peters-Van Schaijk, boek Van Kerk naar
Kerk, tussen Waal en Maas
Uit erfenis **Heleen Pijnappel** aantal schoolfoto's
Theo Janssen, bidprentjes
Maria Buurman, bidprentjes
Mevr. Maassen, oorlogstijdschriften en zeven
oorlogsboeken
Mevr. Melchers, spaarbankboekje en onder-
scheiding Banneux
Harrie Rensen, aantal bekers en vaantjes van Pro
Corpore (nu te zien in onze vitrines)
Nol Tillemans, spullen Betuweroute

De enttak

Intussen is er al wat meer bekend over de verdwenen enttak bij het beeldje De Enter op de hoek Nijmeegsestraat/Vleumingen. Een buurtbewoner vond het stuk en gaf het mee aan gemeentewerken. Die medewerker gaf het stuk naar wij hoorden af bij het gemeentekantoor. Wij denken dat het daar in de doofpot beland is, want van de gemeente geen reactie op onze schriftelijke melding van de verdwijning. Misschien dat bij de gemeente het kwartje valt als ze het plaatje hiernaast zien. Dan weten ze waar het vreemde stukje metaal thuis hoort en kan er actie ondernomen worden om het weer op de juiste plaats terug te zetten.

Colofon:

e-mail: info@historischekringgente.nl
website: www.historischekringgente.nl
www.facebook.com/historischekringGente
Lidmaatschap € 15,- per jaar
Lidmaatschap met jaarboek Terugblik € 22,-

Webmaster: Aad Hendriks

Redactie Ganita mare:
Yvonne de Boer-Ravestein (eindredactie)
Mia Gerrits-Bouwman
Henk Klaassen
Geert Visser

Onze redactie is te bereiken via bovenstaand e-mail adres, maar ook op de in de kolom hiernaast genoemde adressen en telefoonnummers.

Huisvesting: in Villa Ganita
Nijmeegsestraat 19, 6691 CK Gendt

Betalingen:
Hist.Kring Gente te Gendt
bank NL93 RABO 01164 26 705

Drukwerk Ganita Mare: DATADRUUK

ISSN: 1878-7908

Bestuur Historische Kring Gente

Voorzitter: Willem Rasing
Bernhardstraat 22, 6691 ZM GENDT,
tel. 0481-424546

Secretaris: Yvonne de Boer,
Waterwolf 31, 6681 TH BEMMEL,
tel. 0481 422400

Penningmeester: Geert Witjes,
De Haspel 9, 6691 PP GENDT,
tel. 0481 422851

Foto- en knipselarchief: Riet Berends-Peters,
Baron van Gendtlaan 7, 6691 ZH GENDT,
tel. 0481 422471

Genealogie: Mia Gerrits-Bouwman,
Steenakker 11, 6691 DM GENDT,
tel. 0481 423543

Geografie: Gerard Janssen,
Nijverheidsweg 15, 6691 EZ GENDT,
tel. 0481 431324

Presentaties: Henk Klaassen,
v.d.Duyn van Maasdamstr. 8, 6691 CT GENDT,
tel. 0481 424253

Jaarprogramma: Ria Schouten-de Haan,
't Hof 10, 6691 HK GENDT,
tel. 0481-422781

Welkom op de maandagavond vanaf 20.00 uur en op de woensdagmorgen vanaf 09.30 uur.

Al is het alleen maar voor de koffie.

Bjent zei:
‘Zô now en dan, as ’t mien overal juk, gao’k ien bad de vlooie vörzupe.’